

رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی

دوره ۱۰، شماره ۳۶، بهار ۱۴۰۱

ص: ۱۷۷-۱۹۹

شناسایی و تحلیل عوامل مؤثر بر مدیریت اثربخش رفتارهای وندالیسمی هواداران فوتبال مبتنی بر جغرافیای فرهنگی

محمد آزادی^۱ - محمد حامی^{۲*} - وحید شجاعی^۳

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، ایران ۲ و ۳. استادیار، گروه مدیریت ورزشی،

واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، ایران

(تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۳/۲۳، تاریخ تصویب: ۱۴۰۰/۰۶/۰۸)

چکیده

فوتبال درواقع امکان مطالعه فرهنگ و جامعه مدرن را فراهم می‌آورد که در آن کنش متقابل بین مردم بیشتر بر مبنای مصرف تولید فرهنگی است. هدف این پژوهش شناسایی و تحلیل عوامل مؤثر بر مدیریت اثربخش رفتارهای وندالیسمی هواداران فوتبال مبتنی بر جغرافیای فرهنگی بود. تحقیق حاضر از منظر پارادایم از نوع تحقیقات پراگماتیسم، از نظر نوع داده‌های جمع‌آوری شده رویکرد آمیخته، و از نظر ماهیت اکتشافی - میدانی بود که با استراتژی پدیدارشناسانه و پیمایشی انجام شد. همچنین این مطالعه به لحاظ هدف کاربردی بود. جامعه آماری تحقیق شامل اعضاء هیئت علمی رشته مدیریت ورزشی، مدیران فدراسیون فوتبال، بازیکنان و داوران ملی و بین‌المللی بودند که ۱۴ نفر از آنان به عنوان نمونه تحقیق به شیوه غیر احتمالی، هدفمند و گلوله برفی در نظر گرفته شدند. شیوه جمع‌آوری داده‌ها به صورت مصاحبه عمیق و نیمه ساختاریافته و پرسشنامه بود. همچنین کلیه خبرگان حوزه فوتبال اعضاء نمونه تحقیق را در بخش کمی به شیوه تعیین حجم نمونه معادلات ساختاری و با استفاده از فرمول $5q < n < 15q$ تشکیل دادند. ۱۸۶ کد اولیه شامل ۸ مقوله اصلی و ۴۱ مقوله فرعی در خصوص عوامل مؤثر بر مدیریت اثربخش رفتارهای وندالیسمی در هواداران فوتبال مبتنی بر جغرافیای فرهنگی احصاء شد. روایی ظاهری و محتوی در قالب فرم‌های CVR و CVR توسط اساتید خبره و روایی سازه ابزار تحقیق مورد تأیید قرار گرفت. نتایج تحلیل داده‌های تحقیق نشان داد که عوامل مؤثر بر پیدایش وندالیسم ورزشی در هواداران فوتبال مبتنی بر جغرافیای فرهنگی شامل عوامل فرهنگی، شرایط اقلیمی، ویژگی‌های فردی و شخصیتی، شرایط اجتماعی، عوامل مدیریتی، زیرساخت، رویداد و شرایط محیطی بود. بر این اساس پیشنهاد می‌شود با استفاده از نظرات متخصصان روان‌شناسی، روش‌های مقابله‌ای با افراد پرخاشگر و هرج و مرج طلب شناسایی شده و زمینه مقابله با آن‌ها در رویدادهای ورزشی همچون فوتبال فراهم آید.

واژه‌های کلیدی

پدیده وندالیسم، هواداران فوتبال، جغرافیای فرهنگی، شرایط اقلیمی، پارادایم.

مقدمه

فوتبال محبوب‌ترین ورزش جهان است (۱۴) و بیش از چهل درصد افراد شانزده‌ساله و بالاتر در جهان به بازی فوتبال مشغول یا علاقه‌مند به این رشته هستند و آن را دنبال می‌کنند (۱۷). بیان شده است، فوتبال مانند مقولۀ دین از طرفداران بسیاری برخوردار است (۲۴). سالانه میلیون‌ها طرفدار آن را تماشا می‌کنند (۱۶). درواقع فوتبال امکان مطالعه فرهنگ و جامعه مدرن را فراهم می‌آورد که در آن کنش متقابل بین مردم بیشتر بر مبنای مصرف تولید فرهنگی است (۲۲). رفتار در مسابقات فوتبال همچنان یک مسئله است که باید بهتر درک شود (۸). در ورزش فوتبال همیشه خشونت وجود داشته است (۱۱). باوجود توجه گسترده به فوتبال، خشونت در مسابقات فوتبال هنوز مسئله‌ای است که لازم است بهتر درک شود (۹). ورزش فوتبال دارای تماشاگران خشونت‌طلب است که در بسیاری از مواقع از اعمال و حرکات هیجانی خود هیچ ابایی ندارد (۵). به‌طورکلی حضور تماشاگران در رقابت‌های ورزشی دارای پیامدهای مثبت و منفی زیادی است. اوباشگری تماشاگران یکی از پیامدهای منفی تماشاگران در ورزش است که رشته ورزشی فوتبال به دلیل حجم بالای تماشاگرانش، زمینه مساعدی را برای بروز آن فراهم می‌کند (۳). ویژگی‌های رفتاری تماشاگران مسابقات ورزشی بسیار متنوع است از جمله خرابکاری، عصبانیت و غیره (۲۱). خشونت تماشاگران ورزشی یک نگرانی جهانی و در حال پیشرفت در بسیاری از کشورها است که به یک معضل اجتماعی بزرگ تبدیل شده است (۱). خشونت تماشاگران در فوتبال مشکلی است که بسیاری از جوامع جهان را تحت تأثیر قرار داده است (۱۲). درواقع خشونت و پرخاشگری ورزشی را می‌توان به گفته متخصصان علوم اجتماعی، رفتاری دانست که خارج از قواعد و هنجارهای ورزشی است و ارتباط مستقیمی با اهداف ورزشی چه حرفه‌ای و چه

غیرحرفه‌ای ندارد (۲۰). هواداران ورزش به‌عنوان "افرادی که به ورزش، تیم و یا ورزشکار علاقه‌مندند و دنبال می‌کنند تعریف می‌شوند (۱۹). هواداران نه‌تنها بازی‌ها را در خانه (تلویزیون یا اینترنت) تماشا می‌کنند، بلکه هوادارانی نیز وجود دارند که حاضرند پول و وقت خود را برای تماشای فوتبال به‌طور زنده در ورزشگاه خرج کنند (۲۳). هواداران اغلب به امید برد تیم محبوبشان به استادیوم‌ها می‌روند و اما اگر نتیجه به خلاف برگردد و تیم ببازد، این پتانسیل عظیم وجود دارد که هواداران ناامید شوند و برخی از آن‌ها ممکن است عصبانی شوند، سرخوردگی، عصبانیت و نارضایتی‌ها منجر به بی‌نظمی‌ها در ورزشگاه‌ها و ایجاد آشوب می‌شود و ممکن است آسیب‌های جدی را برای ورزشگاه‌ها و افراد حاضر در ورزشگاه به همراه آورد (۱۵). هیجان مطلوب و خشونت اصلاح‌پذیر است. هیجان در فوتبال بعضاً به شکل سنتی شیپور زدن و به همراه دم دادن جمعی و یا کف زدن و گاه پای‌کوبی جمعی نشاط‌انگیز می‌گردد. در حالیکه این شیوه‌های ابراز خشونت بیشتر حالت انتقام‌جویی، به هم ریزی و خراب‌کاری به خود می‌گیرد (۱۸). با توجه به این بحث، پدیده وندالیسم یا اوباشی‌گری که عبارت است از تخریب اموال عمومی به صورتی مداوم و مکرر، یکی از عوامل تأثیرگذار بر رشد مسائل اجتماعی و آسیب‌های شهری است. این پدیده خسارت‌های مالی و غیرمادی را برای جوامع شهری به همراه می‌آورد، نیاز مقابله با آن بیش‌ازپیش در سطح مدیریت شهری جوامع؛ ازجمله ایران ضروری است. صمیمی و همکاران (۱۳۹۵) در تحقیقی با عنوان الگوی مدیریت شهری در مقابله با وندالیسم شهری؛ نمونه موردی منطقه ۲۰ شهر تهران اعلام کردند همه جوامع، با شدت و ضعف متفاوت به‌نوعی با نمودهای وندالیسم و پیامدهای منفی این آسیب شهری درگیر هستند (۶). عباس زاده و همکاران در تحقیقی در سال (۱۳۹۶) به عواملی نظیر بستر خانواده و رسانه‌های

متن هویت منفی» اظهار داشتند که مانند هر واقعیت اجتماعی دیگر، خرده‌فرهنگ فن نیز قوانین داخلی خود را دارد (۱۳).

وندالیسم به‌عنوان یک آسیب اجتماعی؛ به‌خصوص در جوامع مدرن ظهور و بروز گسترده‌ای یافته است. در جوامعی که نظام ثبت اطلاعات دقیق و منظمی دارند، یافته‌ها حاکی از آن است که سالانه بخش‌های مختلف جامعه، متحمل خسارات گسترده‌ای از این اقدامات می‌شود و هر ساله میلیون‌ها دلار صرف تعمیر و جایگزینی اشیایی می‌شود که وندال‌ها به آن آسیب وارد کرده‌اند. نتایج پژوهش‌های مختلف نشان می‌دهد، بخش‌های مختلف جامعه در هر سال متحمل آسیب‌های گسترده و شدیدی از اعمال وندالیستی است و باوجود کامل نبودن اطلاعات و آمار مستند و ثبت شده در این حوزه، ارقام موجود گویای وسیع بودن خسارت‌های ناشی از اعمال وندالیستی در جامعه است (۱۳، ۱۰، ۲).

فوتبال و فرهنگ مربوط به آن‌گونه‌ای از جامعه‌پذیری و فرهنگ‌پذیری نوجوانان و جوانان به‌ویژه نوجوانان پسر را در بردارد. آنان با توجه به حمایت از تیم محبوب خودشان با مفهوم هویت گروهی آشنا می‌شوند و قواعد زندگی گروهی در سطح همسالان و همبازیان را فرامی‌گیرند. دیوانه‌نویسی‌های نوجوانان در سطح شهر که از یکسو مبین پیوند گروهی و از سوی دیگر فاصله‌گذاری مفهوم خود با دیگری است، نمونه‌هایی از شکل‌گیری مفهوم هویت گروهی در پناه فوتبال است. از طرفی کریوله شدن فرهنگ (سنتز فرهنگی) شهرهای ایران در همه‌جا و همه زمان یکسان نیست. در ایران به دلیل پراکندگی شهرها و زمینه‌های فرهنگی-قومی و گونه‌شناسی‌های متنوع با ناهمگونی فرهنگی شهرها روبه‌رو بوده‌ایم به‌طوری‌که در هر منطقه فرهنگ‌ها باهم ترکیب شده‌اند و سبب کریوله شدن

جمعی و از طرفی، افزایش کنترل اجتماعی رسمی و غیررسمی در جلوگیری و کاهش پدیده پرخاشگری در بین تماشاگران فوتبال دست یافتند (۷). شفيعی، دیوبند و علیمردانی، (۱۳۹۶) مطالعه‌ای با عنوان نقش پلیس در استادیوم‌های فوتبال و بررسی راهکارهای مواجهه نیروهای پلیس با تماشاگران انجام دادند و به این نتیجه رسیدند که استفاده از یک نیروی پلیس درازای هر پنجاه تماشاگر و جای‌گیری و استقرار نیروهای پلیس می‌تواند در پیشبرد اهداف امنیتی فرماندهان و نیروهای پلیس و نیز برگزاری هرچه بهتر بازی‌ها اثرگذار باشد (۴). جوان و صفری (۱۳۹۷) در بررسی چالش‌های حقوق کیفری در مواجهه با اوباشگری تماشاگران فوتبال ابراز کردند به‌طور کلی حضور تماشاگران در رقابت‌های ورزشی پیامدهای مثبت و منفی زیادی دارد. اوباشگری تماشاگران از پیامدهای منفی تماشاگران در ورزش است که رشته ورزشی فوتبال به دلیل حجم بالای تماشاگران، زمینه مساعدی را برای بروز آن فراهم می‌کند (۳). دیمیتریس خی گالاتاس (۲۰۱۸) در تحقیقی تحت عنوان «چه چیزی هواداران ورزش را به هم می‌زند» اظهار می‌دارد ایتار شدید در بستر پدیده‌ها، از قبیل کارگری ورزشی، جنبه‌هایی از همجوشی محلی و گسترده را در هم می‌آمیزد (۲۵). گری کراف فورد (۲۰۱۸) در تحقیقی تحت عنوان «مصرف طرفداران ورزش، ورزش و فرهنگ» اظهار می‌دارد: مصرف ورزشی در مورد چگونگی تجربه و مشارکت ورزش در زندگی روزمره، شبکه‌های اجتماعی و الگوی مصرفی پیروان خود، تفصیلی ارائه می‌دهد. این فرایندهای تبدیل شدن به یک هوادار ورزشی، و همچنین حرفه اجتماعی و اخلاقی را که هواداران از آن پیروی می‌کنند به‌عنوان پیشرفت درگیری آن‌ها در طی یک دوره زندگی، بررسی می‌کند (۱۰). کوتو مانو و همکاران (۲۰۱۹) در تحقیقی تحت عنوان «طرفداران فوتبال در

فرهنگی شده است. فرهنگ شهرهای ایران، فرهنگ تلفیقی منحصربه‌فرد خود را به وجود آورده است. مطالعات تجربی این تنوعات در کریوله شدن‌های فرهنگ شهرهای ایران می‌تواند نمونه‌های آن را نمایان سازد. کریوله‌هایی که در شهر تهران شکل گرفته، با شهرهای جنوب کشور با جنوب شرق و مکان‌های دیگر متفاوت است و درجات این کریوله‌ها نیز به گونه‌های متنوع قابل مشاهده است بنابراین نگاه به خواستگاه‌های تحقیقاتی بر مبنای جغرافیای فرهنگی بسیار حائز اهمیت است. با توجه به مبانی نظری و پژوهشی ذکرشده هدف این تحقیق پاسخ به این پرسش است که عوامل مؤثر بر مدیریت اثربخش رفتارهای وندالیسمی مبتنی بر جغرافیای فرهنگی کدام‌اند؟ مدل مطلوب مدیریت اثربخش رفتارهای وندالیسمی هواداران فوتبال ایران بر اساس جغرافیای فرهنگی چگونه است؟

روش تحقیق

تحقیق پیش رو باهدف شناسایی و تحلیل عوامل مؤثر بر مدیریت اثربخش رفتارهای وندالیسمی مبتنی بر جغرافیای فرهنگی در هواداران فوتبال انجام گرفت. روش پژوهش حاضر روش آمیخته است که از لحاظ استراتژی توصیفی-پیمایشی، از لحاظ هدف در زمره تحقیقات کاربردی و بر مبنای پارادایم از نوع تحقیقات پراگماتیسم قرار دارد. جامعه آماری پژوهش در بخش کیفی شامل جامعه آماری پژوهش در بخش اول شامل اعضای هیئت علمی رشته مدیریت ورزشی، مدیران فدراسیون فوتبال، بازیکنان و داوران ملی و بین‌المللی و در بخش کمی شامل تمامی خبرگان حوزه فوتبال شامل مربیان، داوران، بازیکنان، عوامل اجرایی در برگزاری رویدادهای لیگ برتر، کارشناسان و هواداران فوتبال که دارای تخصص در بحث فوتبال بود. نمونه موردنیاز تحقیق در بخش کیفی با روش نمونه‌گیری هدفمند و زنجیره‌ای (تکنیک نمونه‌گیری گلوله

برفی) شناسایی و انتخاب شد و در بخش کمی نمونه‌گیری با روش نمونه‌گیری هومن و همکاران (۱۳۹۲) که مختص معادلات ساختاری است و با توجه به تعداد سؤال حداقل حجم نمونه و حداکثر آن از طریق فرمول $5q < N < 15q$ است صورت می‌پذیرد. بنابراین در تحقیق حاضر درنهایت ۳۴۶ نفر از اعضای نمونه تحقیق مشارکت داده شدند. جهت تهیه ابزار اولیه تحقیق، محقق با مطالعه پژوهش‌های مرتبط با موضوعات وندالیسم در ورزش و مدیریت اثربخش رفتارهای وندالیسمی هواداران فوتبال پرداخت و با شناسایی مؤلفه‌های اصلی و تأثیرگذار در وندالیسم ورزشی، مصاحبه عمیق با خبرگان انجام داد. سپس پس از فرایند تحلیل محتوی، پرسشنامه‌ای بسته پاسخ از بخش کیفی باهدف سنجش مؤلفه‌های مدیریت اثربخش رفتارهای وندالیسمی در هواداران فوتبال به دست آمد که در اختیار نمونه تحقیق در بخش کمی قرار گرفت. محقق با تحلیل محتوای مصاحبه‌های انجام شده با خبرگان تحقیق، مقولات اصلی را شناسایی کرد این مصاحبه‌ها قابل کدگذاری هستند. پس از اشباع نظری و تحلیل محتوی مصاحبه‌های انجام شده با استفاده از فرایند کدگذاری باز و بسته، محقق مبادرت به تهیه پرسشنامه محقق ساخته با توجه به مقولات احصاء شده نمود. کدهایی که دارای هم‌پوشانی معنادار بودند و کدهای با مضامین تکراری حذف گردید و پرسشنامه جهت تأیید روایی محتوی در قالب فرم‌های CVI و CVR پرسشنامه را در اختیار ۱۴ تن از اساتید خبره حوزه مدیریت ورزشی قرار گرفت تا با بیان ایرادات و نظرات در خصوص گویه‌های و مؤلفه‌های طراحی شده که برگرفته از بخش کیفی تحقیق بودند نظرات خود را اعمال کنند. همچنین این اساتید روایی صوری و ظاهری پرسشنامه را نیز موردبازنگری و تأیید قرار دادند. در این تحقیق از روش پایایی باز آزمون جهت تعیین ضریب پایایی

استفاده شد. ضریب پایایی بازآزمون برابر با ۸۴/۲۱ درصد

به دست آمد که در حد بسیار مطلوب محسوب می‌گردد.

جدول ۱. محاسبه ضریب پایایی باز آزمون کدهای استخراج‌شده و شاخص‌های اکتشاف شده

ردیف	عنوان مصاحبه	تعداد کل کدها	تعداد توافقات	تعداد عدم توافقات	پایایی باز آزمون
۱	P _۴	۴۵	۳۶	۹	۰/۸۰
۲	P _۷	۷۶	۶۵	۱۱	۸۵/۵۲
۳	P _{۱۲}	۶۴	۵۴	۱۰	۸۴/۳۷
۴	P _{۱۵}	۶۲	۵۳	۹	۸۵/۴۸
	کل	۲۴۷	۲۰۸	۳۹	۸۴٪/۲۱

موردبررسی قرار داد. سپس در صورت مشکلات روایی و پایایی و یا برازشی مدل اصلاح می‌شود و درنهایت در قالب مدل ساختاری، فرضیات آزمون می‌شوند. لازم به ذکر است که جهت تجزیه و تحلیل کمی داده‌های تحقیق (به صورت توصیفی و استنباطی) از نرم‌افزار SPSS و ویرایش ۲۵ استفاده شده است. همچنین جهت طراحی مدل ساختاری از نرم‌افزار معادلات ساختاری smart pls نسخه ۳ استفاده شد.

یافته‌های تحقیق

جدول ویژگی‌های فردی در بخش کمی تحقیق به شرح زیر است:

در این پژوهش برای تجزیه و تحلیل اطلاعات مصاحبه‌های انجام‌شده، از تکنیک‌های آماری توصیفی (درصد فراوانی، فرمول شنون) و تکنیک تحلیل محتوای پنهان برای تحلیل مصاحبه‌ها استفاده شده است. این فرایند توسط نرم‌افزار MAXQDA نسخه ۲۰۲۰ صورت گرفت. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها در بخش دوم از دو روش آمار توصیفی و استنباطی استفاده شده است. در بخش استنباطی برای تجزیه و تحلیل داده‌های تحقیق، از رگرسیون چندگانه و به طور خاص از مدل معادلات ساختاری استفاده شد، در پژوهش حاضر محقق ابتدا برای بررسی روایی و پایایی سازه و نیز برازش مدل، مدل اندازه‌گیری (تحلیل عاملی تأییدی) اولیه پژوهش را اجرا و سپس شاخص‌های اصلی، روایی و پایایی سازه را ارزیابی و درنهایت نیکویی برازش را

جدول ۳. جدول ویژگی‌های فردی اعضای نمونه تحقیق

جنسیت	فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی معتبر	درصد فراوانی تجمعی
مرد	۳۰۱	۸۷	۸۷	۸۷
زن	۴۵	۱۳	۱۳	۱۰۰
کل	۳۴۶	۱۰۰	۱۰۰	
هوادر	۱۵۸	۴۵/۷	۴۵/۷	۴۵/۷
بازیکن	۱۸	۵/۲	۵/۲	۵۰/۹
مریی	۳۰	۸/۷	۸/۷	۵۹/۵
داور	۴۶	۱۳/۳	۱۳/۳	۷۲/۸
کارشناس	۵۲	۱۵	۱۵	۸۷/۹
مدیر اجرایی	۴۲	۱۲/۱	۱۲/۱	۱۰۰
کل	۳۴۶	۱۰۰	۱۰۰	
۱۰-۱ سال	۴۰	۱۱/۶	۱۱/۶	۱۱/۶
۱۱-۲۰ سال	۱۳۳	۳۸/۴	۳۸/۴	۵۰
۲۰-۳۰ سال	۱۴۱	۴۰/۸	۴۰/۸	۹۰/۸

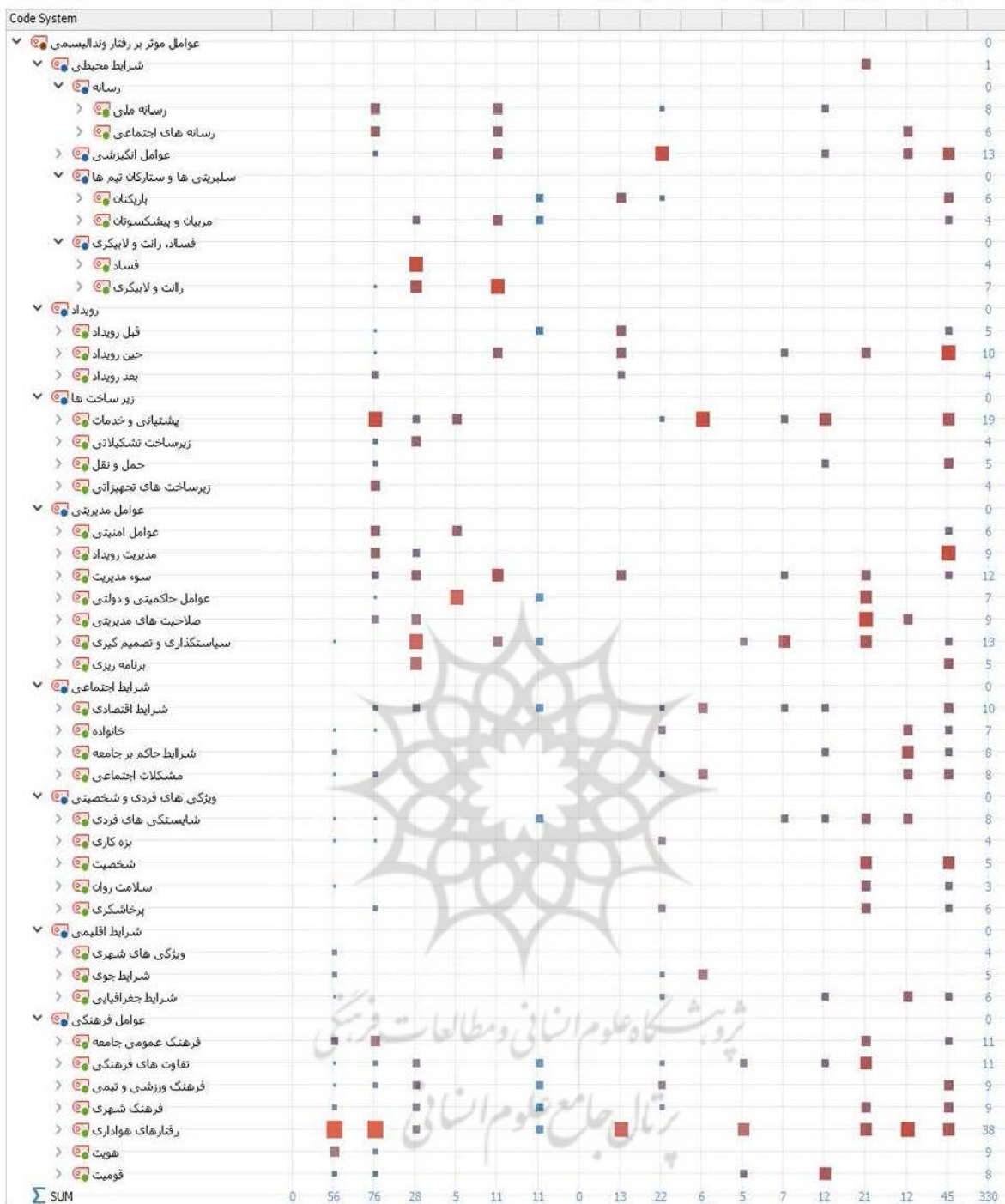
۱۰۰	۹/۲	۹/۲	۳۲	31-40 سال
	۱۰۰	۱۰۰	۳۴۶	کل
۴/۹	۴/۹	۴/۹	۱۷	دکتری
۳۵/۸	۳۰/۹	۳۰/۹	۱۰۷	کارشناسی ارشد
۷۸/۶	۴۲/۸	۴۲/۸	۱۴۸	کارشناسی
۹۴/۲	۱۵/۶	۱۵/۶	۵۴	کاردانی
۱۰۰	۵/۸	۵/۸	۲۰	دیپلم
	۱۰۰	۱۰۰	۳۴۶	کل

تحصیلات

و اکتشاف شد که بیشترین ضریب اهمیت را در بین مفاهیم احصا شده مقوله فرعی رفتارهای هواداری با ضریب فراوانی ۳۸ برخوردار است. همچنین در بین مقولات فرعی احصا شده مقوله عوامل فرهنگی با ضریب اهمیت ۹۵، مقوله فرعی عوامل مدیریتی با ضریب فراوانی ۶۱ و مقوله فرعی شرایط محیطی با ضریب فراوانی ۴۹ بیشترین فراوانی را شامل شدند. کمترین فراوانی‌ها در بخش مقولات فرعی به ترتیب مقوله شرایط اقلیمی با ضریب اهمیت ۱۵، مقوله رویداد با ضریب اهمیت ۱۹ و مقوله فرعی ویژگی‌های فردی و شخصیتی با ضریب اهمیت ۲۶ کشف و استخراج شدند. در ادامه به منظور ارائه کدها، مفاهیم، مقولات فرعی، محوری و اصلی عوامل مؤثر بر پیدایش وندالیسم ورزشی در هواداران فوتبال با رویکرد جغرافیای فرهنگی از جدول زیر استفاده شد.

پس از بررسی ویژگی‌های جمعیت شناختی مشارکت‌کنندگان پژوهش محقق مصاحبه‌های جمع‌آوری شده در طی عملیات میدانی را به صورت ترتیب جمع‌آوری آن‌ها در هر بازه زمانی مورد تجزیه و تحلیل (کدگذاری) قرار داده و با بازخورد دریافتی از هر مصاحبه مصاحبه‌های بعدی اصلاح و یا مسیر حرکت تحقیق بازتعریف گردید. در نهایت پس از انجام ۱۲ مصاحبه محقق به نقطه اشباع نظری دست یافت و برای اطمینان از صحت این ادعا ۲ مصاحبه دیگر را نیز انجام داد و اشباع نظری که در حقیقت اشباع مقولات ایجاد شده از کدهای اولیه است حاصل گردید.

نتایج ماتریس شنون عوامل مؤثر بر پیدایش وندالیسم ورزشی در هواداران فوتبال مبتنی بر جغرافیای فرهنگی را اشاره می‌کند. ۱۸۶ کد اولیه با مجموع فراوانی ۳۳۰ احصا

شکل ۱. ماتریس شنون عوامل اثرگذار وندالیسم ورزشی در هواداران فوتبال با رویکرد جغرافیای فرهنگی

جدول ۲. کدهای اولیه، مفاهیم/مقولات فرعی و عوامل مؤثر بر وندالیسم ورزشی با رویکرد جغرافیای فرهنگی

مقوله اصلی	مقوله محوری	مقوله فرعی	مفاهیم	کدهای اولیه
عوامل مؤثر بر وندالیسم	شرایط محیطی	رسانه	رسانه ملی	انعکاس رفتار تماشاگران در رسانه‌ها، میزان نفوذ رسانه‌ها، نقش رسانه ملی و روزنامه‌ها در حساسیت‌زایی و حساسیت‌زدایی، پخش مستقیم بازی، توجه رسانه‌ها به تیم‌های خاص، القای فرهنگ نادرست ناکامی به جامعه از طرف رسانه

عوامل انگیزشی	رسانه‌های اجتماعی	محبوبیت رسانه‌ها، فشار رسانه‌ها و مطبوعات، فضای رسانه‌ای تهدیدآمیز و ارباب علیه مدیران، عملکرد بد رسانه‌های محلی، تأثیر فضای مجازی در رفتارهای وندالیسمی، انعکاس غیرحرفه‌ای اخبار در رسانه،
		شکست‌ها و ناکامی‌های پی‌درپی تیم محبوب، تخلیه هیجانی تماشاگران به‌واسطه ناکامی، ناکامی از خواسته‌های شخصی، طردشدگی اجتماعی افراد، احساس مفید ندانستن خود در جامعه، نیاز به دیده شدن افراد.
سلب‌کننده‌ها و ستارگان تیم‌ها	بازیکنان	عکس‌العمل بازیکنان در مقابل تحرکات تماشاگران، پرخاشگری‌های بازیکنان در زمین‌بازی، حرکات اشتباه و ناجوانمردانه بازیکنان، مصاحبه‌های تحریک‌آمیز بازیکنان و مربیان قبل از بازی.
	مربیان و پیشکسوتان	عدم توجه مربی به درخواست هوادار در خصوص به‌کارگیری بازیکن، رفتار مربیان و عوامل تیم پس از باخت، عدم ورود بزرگان فوتبال در خصوص حقایق موجود در فوتبال.
فساد، رانت و لابی‌گری	فساد	صرف مبالغ قابل‌توجه در جهت پیش‌بینی نتایج مسابقات، جابجایی پول‌های نامتعارف در عرصه شرط‌بندی، عدم شفافیت‌های مالی در باشگاه‌ها، شرط‌بندی‌های موجود.
	رانت و لابی‌گری	عوامل خارج از حوزه فوتبال، ورود افراد ناسالم به فوتبال، ارتباط ناسالم باشگاه‌ها و لیدرهای باشگاه‌ها، انتقال ارتباطات ناسالم از نیمکت به سکو، وجود ارتباطات ناسالم در فوتبال.
رویداد	قبل رویداد	عدم حرفه‌ای‌گری در سازمان‌دهی عوامل برگزاری مسابقات در خدمات‌رسانی، اهمیت رویداد و مسابقه، آگاهی هوادار از محیط پیرامون.
	حین رویداد	عدم استفاده از فناوری‌های اطلاعاتی در برگزاری رویداد، اتفاقات لحظه‌ای در ورزشگاه‌ها، تنش‌های حین برگزاری مسابقات، چالش‌های مربوط به مسابقه، تأخیر در برگزاری مسابقات، اشتباهات داوری در فوتبال.
زیرساخت‌ها	بعد رویداد	اهمیت نتیجه برای هواداران، جایگاه تیم در جدول.
	پشتیبانی و خدمات	عدم وجود مراکز تخلیه هیجانی و بیان اعتراضات در کشور، کمبود امکانات رفاهی در ورزشگاه، عدم سازمان‌دهی جایگاه تماشاگران، گرما و سرمای حاکم بر ورزشگاه در روز مسابقه، مناسب نبودن و بهداشتی نبودن امکانات ورزشگاه‌ها، سرویس‌های بهداشتی نامناسب در ورزشگاه‌ها، وضعیت نامناسب امکاناتی همچون: بوفه‌های مناسب در ورزشگاه‌ها، وسایل سرمایشی و گرمایشی، وسایل بهداشتی و آبخوری، علائم و تابلوهای هدایتی، حمل‌ونقل عمومی، مسیرهای دسترسی به ورزشگاه، پارکینگ خودروها.
عوامل مدیریتی	زیرساخت	مطلوبیت ساختار ورزشگاه، وجود مشکلات ساختاری در مورد تماشاگران در ورزشگاه‌ها، ساختار نادرست تشکیلاتی باشگاه‌ها، دولتی بودن فوتبال.
	حمل و نقل	میزان در دسترس بودن ورزشگاه، عدم دسترسی مناسب به ورزشگاه‌ها، مسافت‌های طی شده هواداران از محل سکونت به ورزشگاه، زیرساخت‌های تجهیزاتی، تجهیزات و فناوری‌های ورزشگاه، کمبود تفریحات شهری، عدم به‌روزرسانی زیرساخت‌ها و امکانات ورزشی و فناوری ورزشگاه.
عوامل مدیریتی	عوامل امنیتی	برخورد مراجع قضایی و امنیتی با تماشاگران در ورزشگاه، عدم تدابیر امنیتی بهینه در قبل، حین و بعد از رویداد، عدم نظارت بر تماشاچی توسط دوربین‌ها، رفتار پرسنل امنیتی، تأثیر نیروهای انتظامی، امنیت استادیوم.

مدیریت رویداد	عدم مبادی ورودی و خروجی هواداران به ورزشگاه به شیوه‌ای مناسب، عملکرد مجریان برگزاری مسابقه، الگوهای رفتاری استان‌ها با توجه به سابقه حضور در لیگ، به حال خود رها کردن و نادیده گرفتن تماشاگران، در انتظار گذاشتن تماشاگران جهت تهیه بلیت و ورد به ورزشگاه، بازار سیاه بلیت‌فروشی و فروختن صندلی، ضعف مدیریت برگزاری مسابقات، رفتار عوامل اجرایی مسابقات با هواداران.	
	کارایی مدیریت ورزشگاه، انتقال بازیکن به تیم رقیب، نوع رابطه مدیران باشگاه‌ها با تماشاگران، عدم بها دادن به خواسته‌های هواداران، خرید بازیکن‌های بی‌کیفیت در تیم‌های فوتبال، سوء مدیریت در سطح ارشد ورزش کشور، عدم ثبات در مدیریت باشگاه‌های فوتبال، سوءاستفاده از هوادار از طرف تیم‌های مردمی دولتی، تضییع حق تیم‌های شهرستانی.	
حاکمیتی و قانونی	مدیریت شهری، سیاست‌های کلان حاکمیت، نگاه ابزاری سیاسیون و مدیران ارشد استان‌ها به فوتبال، مدیریت کشور، نظام آموزش و پرورش.	
	تخصص مدیران در مدیریت ورزشگاه‌ها، مبانی تحصیلی و تخصصی لازم در مدیران فوتبال، عدم وجود مدیران متخصص و به‌طور ویژه ورزشی در سطح اول فوتبال، نبود مدیران ورزشی در اصلاح در فوتبال، به‌کارگیری افراد غیرمتخصص در باشگاه‌ها، عدم توانایی در احراز امتیاز کنفدراسیون فوتبال آسیا.	
سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری	بودجه تخصیص داده از طرف دولت، توزیع نابرابر منابع مالی، تصمیمات سلیقه‌ای مدیران باشگاه‌ها در پیشبرد امور، تصمیمات نامناسب مدیریتی در خصوص تعویض مربیان موفق، نگاه جنسیتی به ورود، هواداران و عدم اجازه ورود بانوان، عدم نگرش مثبت مسئولین و متولیان به موضوع فوتبال، عدم ثبات مدیریتی در سطوح فدراسیون فوتبال، عدم رفتار صادقانه با اساسنامه‌های فیفا و کنفدراسیون فوتبال آسیا، سیاست‌گذاری‌های نادرست از سوی دولت در خصوص باشگاه‌ها.	
	عدم برنامه‌ریزی کمیته آموزش فدراسیون فوتبال روی رفتارهای هواداران، عدم برنامه‌ریزی مناسب جهت کنترل هواداران، عدم وجود طرح جامع در خصوص حرفه‌ای شدن فوتبال، عدم وجود سند راهبردی برای فوتبال از سوی وزارت ورزش، عدم وجود طراز نامه مثبت در باشگاه‌ها.	
شرایط اقتصادی	شرایط اقتصادی حاکم بر کشور، فقر اقتصادی و رفاهی در افراد؛ میزان درآمد مردم، هزینه‌های زیاد تماشای مسابقات،	
	فرهنگ خانواده، موقعیت خانوادگی افراد، وجود پدیده طلاق در خانواده‌ها، نقش تربیتی خانواده‌ها، اختلالات خانوادگی، روابط درون خانوادگی،	
شرایط حاکم بر جامعه	جمعیت جوانان شهر، نگرش اجتماعی، نقش تربیتی مدارس و محیط‌های آموزشی، تأثیر مطالبات از جامعه و عدم تحقق آن مطالبات، شرایط سیاسی اجتماعی کشور،	
	وجود فاصله‌های طبقاتی در کشور، عدم اشتغال جوانان و مشکلات مربوط به ازدواج آن‌ها، شرایط زندگی مؤثر بر رفتار، مشکلات روزمره در زندگی افراد.	
شایستگی‌های فردی	سطح سواد و تحصیلات مردم، عدم تجربه بودن در اجتماع بزرگ‌تر، مقوله هوش فرهنگی تماشاگران، تأهل و تجرد، بزه‌کاری، روحیه تأثیرپذیری،	
	مصاحبت و هم‌نشینی با افراد و گروه‌های بزه‌کار و وندال،	
سلامت روان	شخصیت خانوادگی فرد، شخصیت افراد، افراد دارای شخصیت هرج و مرج طلب،	
	خلق و خوی تماشاگران، وجود عقده‌های درونی در افراد، سلامت روان افراد،	
پرخاشگری	درگیری‌های افراد در زندگی شخصی، سابقه نزاع تماشاگران، سوابق تماشاگران آشوبگر، خشم و خشونت نهادینه‌شده در شخصیت فرد، ویژگی‌های روانی لذت از تخریب اموال عمومی.	
	ویژگی‌های تفاوت‌های منطقه‌ای، وسعت و جمعیت شهر، دوری و نزدیکی از پایتخت، ویژگی‌های شهر.	
شرایط اقلیمی	شرایط جوی	
	شرایط جوی، شرایط جغرافیایی،	

جغرافیای شهری	موقعیت جغرافیایی ورزشگاه‌ها، وضعیت جغرافیای زندگی افراد.
فرهنگ عمومی	ارزش‌های فرهنگی، آیین و رسوم جامعه، شاخص‌های فرهنگی هنری، رقابت فرهنگی، فرهنگ جامعه
تفاوت‌های فرهنگی	تفاوت میزان صبر تماشاگران در فرهنگ‌های مختلف، تفاوت‌های فرهنگی، تفاوت‌های زبانی و فرهنگی، وجود تفاوت‌های فرهنگی در کشور.
فرهنگ ورزشی و تیمی	نوع احترام به رقیب، فرهنگ تیم‌ها و باشگاه‌ها، عدم آموزش هواداران به صورت سیستماتیک، عدم وجود فرهنگ ورزشی در جامعه.
فرهنگ شهری	میزان نژادپرست بودن فرهنگ‌ها، سنت‌های غلط در برخی مناطق، شرایط فرهنگی و مذهبی شهرهای صاحب تیم، فرهنگ شهرها.

بها دادن به لیدرهای وندال از سوی باشگاه‌ها، به سخره گرفتن هواداران تیم ناکام توسط هواداران تیم برنده، شعارها و کلمات رکیک یا نژادپرستانه تماشاگران، حساسیت‌ها و تعصبات هواداران در خصوص تیم محبوب، تغییر رفتار هواداران در حین رویداد، اختلافات و پیش‌زمینه‌های قبلی از تیم‌های حریف، تعصبات شکننده، رفتارهای ناهنجار، تصویرسازی‌های برترگونه به تیم‌های موردعلاقه، رفتارهای تحریک‌آمیز هواداران فوتبال، سرخوردگی هواداران از نتایج تیم محبوب، عملکرد نامطلوب لیدرها، رفتارهای غیر سازمان‌یافته، نحوه بیان شعارهای در ورزشگاه‌ها،

نوع رفتار پرخاشگرانه، تفاوت در نوع تشویق کردن، تشویق‌های یکدست و هماهنگ، شور و هیجان تماشاگران، رابطه بین رفتارهای منطقی با فرهنگ شهر، سابقه تاریخی خشونت، دسترسی به ارتباطات جمعی مؤثر بر رفتار تماشاگران، تمسخر زبان و قومیت، رفتارهای هیجانی با توجه به اندازه شهر، رفتار اجتماعی، نحوه تشویق قومیت‌ها، رفتار وابسته به هنجارهای قومی، تعصبات قومیتی در ابراز شعارها، رفتارهای متعصبانه و سنتی با توجه به اندازه شهر، رابطه رفتارهای متعصبانه و فرهنگ شهر.

مقبولیت ورزشی در فرهنگ تماشاچیان، مذهب مشترک، تفاوت در متمدنانه برخورد کردن به هنگام باخت، میزان وابستگی به تیم، کوچکی شهر و عامل سنت‌گرایی، اهلیت شهرهای ادبی، اهلیت شهرهای مذهبی، تاریخ شهر، هویت ملی.

آداب، ریوم و سنت‌های حاکم بر شهرهای مختلف، خصوصیات فرهنگی و رفتاری خاص در شهرهای مختلف ایران، کشمکش قبلی بین دو شهر، نوع تشویق بومی تماشاچیان، زبان مشترک، قومیت، درگیری قومی.

به‌منظور پاسخگویی به سؤال تحقیق و بررسی ساختاری عاملی پرسشنامه از تحلیل عاملی اکتشافی و روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی با چرخش واریماکس^۱ استفاده شد. به همین دلیل پیش از انجام تحلیل عاملی، به‌منظور اطمینان از کافی بودن تعداد نمونه از معیار کایرز-می-اولکین^۲ (KMO) و برای تعیین همبستگی بین متغیرها (گویه‌ها) از آزمون بارتلت^۳ استفاده شد.

3Bartlett' Test of Sphericity

1Varimax
2Kaiser- Meyer-Oklin measure of sampling adequacy (KMO)

جدول ۴. نتایج آزمون بارتلت و KMO

مقدار کی ام او و بارتلت	۰/۹۶۶
مقدار کای اسکوار	۱۸۹۶۹/۰۶۴
درجه آزادی	۳۰۰۳
خطای اندازه گیری	۰/۰۰۱

Bartlett's Test of Sphericity

می توان با ترکیب گویه هایی که به یک موضوع اشاره دارند در ۱۶ عامل (مؤلفه) نام گذاری کرد. در ادامه برای دسته بندی گویه ها در بین عامل ها در تحلیل عاملی اکتشافی، بر اساس بارهای عاملی آن ها باید از نتایج ماتریس عوامل چرخش یافته استفاده شود.

با توجه به یافته های جدول ۴ مقدار KMO به دست آمده ۰/۹۶۶ است. این مقدار بیانگر این موضوع است تعداد نمونه های تحقیق به منظور تحلیل عاملی کفایت می کند و انجام تحلیل عاملی برای داده های مورد نظر امکان پذیر بوده و می توان داده ها را به یک سری عامل های پنهان تقلیل داد. همچنین نتایج آزمون بارتلت ($\chi^2=18969/064$, Sig=0/001) نشان می دهند بین گویه ها همبستگی بالایی وجود دارد.

در ادامه بررسی تحلیل عاملی اکتشافی نتایج مربوط به جدول اشتراکات گزارش می شود. با توجه به جدول اشتراکات در ستون اول برآورد اولیه^۱ میزان اشتراک هر متغیر نشان داده می شود که مقادیر تمامی آن ها برابر با یک است.

بنابراین با توجه به مقادیر واریانس عامل های مشترک گزارش شده گویه های پرسشنامه راهبردهای مدیریت اثربخش رفتارهای وندالیسمی در هواداران فوتبال مبتنی بر جغرافیای فرهنگی در تمامی موارد بیشتر از ۰/۵ بوده است و تمامی گویه ها در تحلیل عاملی اکتشافی حفظ می شوند. نتایج مقادیر ارزش ویژه، نشان داد ۷۸ گویه (عبارت) به دست آمده از بخش کیفی و کدگذاری باز و ارائه آن در قالب یک پرسشنامه با عنوان پرسشنامه راهبردهای مدیریت اثربخش رفتارهای وندالیسمی هواداران فوتبال مبتنی بر جغرافیای فرهنگی در تحقیق حاضر به ۱۶ عامل تقلیل یافته است. این بدان مفهوم است که ۷۸ گویه را

جدول ۵. مقادیر ویژه و واریانس عامل‌های پرسشنامه

اجزاء	مقادیر ویژه اولیه			مجموع مجزورات بارهای عاملی			استخراج شده			اجزاء
	کل	درصد واریانس	درصد	کل	درصد واریانس	درصد	کل	درصد واریانس	درصد	
۱	۳۱/۶۵۹	۴۰/۵۸۸	۴۰/۵۸۸	۳۱/۶۵۹	۴۰/۵۸۸	۴۰/۵۸۸	۸/۲۵۰	۱۰/۵۷۷	۱۰/۵۷۷	درصد
۲	۳/۱۷۸	۴/۰۷۴	۴۴/۶۶۲	۳/۱۷۸	۴/۰۷۴	۴۴/۶۶۲	۷/۱۵۷	۹/۱۷۵	۹/۱۷۵	درصد
۳	۲/۷۰۷	۳/۴۷۰	۴۸/۱۳۲	۲/۷۰۷	۳/۴۷۰	۴۸/۱۳۲	۵/۹۳۵	۷/۶۱۰	۷/۶۱۰	درصد
۴	۱/۹۰۸	۲/۴۴۶	۵۰/۵۷۸	۱/۹۰۸	۲/۴۴۶	۵۰/۵۷۸	۵/۵۵۶	۷/۱۲۳	۷/۱۲۳	درصد
۵	۱/۸۹۰	۲/۱۹۲	۵۲/۷۷۰	۱/۸۹۰	۲/۱۹۲	۵۲/۷۷۰	۵/۴۱۷	۶/۹۴۵	۶/۹۴۵	درصد
۶	۱/۸۴۰	۲/۱۰۳	۵۴/۸۷۳	۱/۸۴۰	۲/۱۰۳	۵۴/۸۷۳	۳/۹۰۵	۵/۰۰۶	۵/۰۰۶	درصد
۷	۱/۸۲۰	۱/۸۱۴	۵۶/۶۸۷	۱/۸۲۰	۱/۸۱۴	۵۶/۶۸۷	۳/۳۳۲	۴/۲۷۲	۴/۲۷۲	درصد
۸	۱/۸۰۰	۱/۷۱۹	۵۸/۴۰۶	۱/۸۰۰	۱/۷۱۹	۵۸/۴۰۶	۳/۰۳۳	۳/۱۸۸	۳/۱۸۸	درصد
۹	۱/۷۹۰	۱/۶۱۳	۶۰/۰۱۹	۱/۷۹۰	۱/۶۱۳	۶۰/۰۱۹	۲/۸۲۷	۳/۶۲۵	۳/۶۲۵	درصد
۱۰	۱/۷۸۰	۱/۵۵۷	۶۱/۵۷۵	۱/۷۸۰	۱/۵۵۷	۶۱/۵۷۵	۲/۱۷۳	۲/۷۸۶	۲/۷۸۶	درصد
۱۱	۱/۷۵۰	۱/۴۵۳	۶۳/۰۲۸	۱/۷۵۰	۱/۴۵۳	۶۳/۰۲۸	۱/۳۴۴	۱/۷۲۳	۱/۷۲۳	درصد
۱۲	۱/۷۲۰	۱/۳۴۷	۶۴/۳۷۶	۱/۷۲۰	۱/۳۴۷	۶۴/۳۷۶	۱/۲۸۳	۱/۶۴۵	۱/۶۴۵	درصد
۱۳	۱/۷۰۰	۱/۲۲۶	۶۵/۶۴۲	۱/۷۰۰	۱/۲۲۶	۶۵/۶۴۲	۱/۲۶۶	۱/۷۰۰	۱/۷۰۰	درصد
۱۴	۱/۶۷۰	۱/۲۲۲	۶۶/۸۶۴	۱/۶۷۰	۱/۲۲۲	۶۶/۸۶۴	۱/۲۲۲	۱/۶۷۰	۱/۶۷۰	درصد
۱۵	۱/۱۲۰	۱/۱۴۶	۶۸/۰۱۰	۱/۱۲۰	۱/۱۴۶	۶۸/۰۱۰	۱/۱۴۶	۱/۱۲۰	۱/۱۲۰	درصد
۱۶	۱/۰۰۳	۱/۱۳۸	۶۹/۱۴۸	۱/۰۰۳	۱/۱۳۸	۶۹/۱۴۸	۱/۱۳۸	۱/۰۰۳	۱/۰۰۳	درصد
۱۷	۰/۵۸۹	۱/۱۰۱	۷۰/۲۴۹	۰/۵۸۹	۱/۱۰۱	۷۰/۲۴۹				درصد
۱۸	۰/۸۲۲	۱/۰۵۴	۷۱/۳۰۲	۰/۸۲۲	۱/۰۵۴	۷۱/۳۰۲				درصد
۱۹	۰/۸۰۳	۱/۰۳۰	۷۲/۳۳۲	۰/۸۰۳	۱/۰۳۰	۷۲/۳۳۲				درصد
۲۰	۰/۷۷۹	۰/۹۹۹	۷۳/۳۳۱	۰/۷۷۹	۰/۹۹۹	۷۳/۳۳۱				درصد
۲۱	۰/۷۶۶	۰/۹۸۲	۷۴/۳۱۲	۰/۷۶۶	۰/۹۸۲	۷۴/۳۱۲				درصد
۲۲	۰/۷۲۹	۰/۹۳۵	۷۵/۲۴۷	۰/۷۲۹	۰/۹۳۵	۷۵/۲۴۷				درصد
۲۳	۰/۶۹۰	۰/۸۸۴	۷۶/۱۳۲	۰/۶۹۰	۰/۸۸۴	۷۶/۱۳۲				درصد
۲۴	۰/۶۸۰	۰/۸۷۲	۷۷/۰۰۴	۰/۶۸۰	۰/۸۷۲	۷۷/۰۰۴				درصد
۲۵	۰/۶۶۰	۰/۸۴۷	۷۷/۸۵۱	۰/۶۶۰	۰/۸۴۷	۷۷/۸۵۱				درصد
۲۶	۰/۶۴۸	۰/۸۳۱	۷۸/۶۸۱	۰/۶۴۸	۰/۸۳۱	۷۸/۶۸۱				درصد
۲۷	۰/۶۴۳	۰/۸۲۴	۷۹/۵۰۵	۰/۶۴۳	۰/۸۲۴	۷۹/۵۰۵				درصد
۲۸	۰/۶۱۵	۰/۷۸۹	۸۰/۲۹۴	۰/۶۱۵	۰/۷۸۹	۸۰/۲۹۴				درصد
۲۹	۰/۵۷۳	۰/۷۳۵	۸۱/۰۲۹	۰/۵۷۳	۰/۷۳۵	۸۱/۰۲۹				درصد
۳۰	۰/۵۶۲	۰/۷۲۱	۸۱/۷۵۰	۰/۵۶۲	۰/۷۲۱	۸۱/۷۵۰				درصد
۳۱	۰/۵۴۷	۰/۷۰۱	۸۲/۴۵۱	۰/۵۴۷	۰/۷۰۱	۸۲/۴۵۱				درصد
۳۲	۰/۵۳۵	۰/۶۸۶	۸۳/۱۳۸	۰/۵۳۵	۰/۶۸۶	۸۳/۱۳۸				درصد
۳۳	۰/۵۱۱	۰/۶۵۶	۸۳/۷۹۳	۰/۵۱۱	۰/۶۵۶	۸۳/۷۹۳				درصد
۳۴	۰/۵۱۰	۰/۶۵۴	۸۴/۴۴۷	۰/۵۱۰	۰/۶۵۴	۸۴/۴۴۷				درصد
۳۵	۰/۴۷۷	۰/۶۱۱	۸۵/۰۵۸	۰/۴۷۷	۰/۶۱۱	۸۵/۰۵۸				درصد
۳۶	۰/۴۷۲	۰/۶۰۵	۸۵/۶۶۳	۰/۴۷۲	۰/۶۰۵	۸۵/۶۶۳				درصد
۳۷	۰/۴۶۰	۰/۵۸۹	۸۶/۲۵۲	۰/۴۶۰	۰/۵۸۹	۸۶/۲۵۲				درصد
۳۸	۰/۴۴۵	۰/۵۷۱	۸۶/۸۲۳	۰/۴۴۵	۰/۵۷۱	۸۶/۸۲۳				درصد
۳۹	۰/۴۳۹	۰/۵۶۲	۸۷/۳۸۵	۰/۴۳۹	۰/۵۶۲	۸۷/۳۸۵				درصد
۴۰	۰/۴۲۵	۰/۵۴۵	۸۷/۹۳۰	۰/۴۲۵	۰/۵۴۵	۸۷/۹۳۰				درصد

۴۱	۰/۴۰۱	۰/۵۱۴	۸۸/۴۴۵
۴۲	۰/۳۹۶	۰/۵۰۸	۸۸/۹۵۳
۴۳	۰/۳۸۵	۰/۴۹۳	۸۹/۴۴۶
۴۴	۰/۳۷۳	۰/۴۷۸	۸۹/۹۲۴
۴۵	۰/۳۷۰	۰/۴۷۴	۹۰/۳۹۸
۴۶	۰/۳۶۱	۰/۴۶۳	۹۰/۸۶۱
۴۷	۰/۳۴۶	۰/۴۴۴	۹۱/۳۰۴
۴۸	۰/۳۳۵	۰/۴۳۰	۹۱/۷۳۴
۴۹	۰/۳۲۴	۰/۴۱۶	۹۲/۱۵۰
۵۰	۰/۳۱۶	۰/۴۰۵	۹۲/۵۵۶
۵۱	۰/۳۱۱	۰/۳۹۹	۹۲/۹۵۴
۵۲	۰/۳۰۲	۰/۳۸۷	۹۳/۳۴۱
۵۳	۰/۲۹۳	۰/۳۷۶	۹۳/۷۱۶
۵۴	۰/۲۸۷	۰/۳۶۸	۹۴/۰۸۴
۵۵	۰/۲۷۶	۰/۳۵۴	۹۴/۴۳۸
۵۶	۰/۲۶۱	۰/۳۳۴	۹۴/۷۷۲
۵۷	۰/۲۵۹	۰/۳۳۲	۹۵/۱۰۴
۵۸	۰/۲۵۳	۰/۳۲۴	۹۵/۴۲۸
۵۹	۰/۲۴۸	۰/۳۱۸	۹۵/۷۴۶
۶۰	۰/۲۴۲	۰/۳۱۱	۹۶/۰۵۶
۶۱	۰/۲۳۱	۰/۲۹۶	۹۶/۳۵۲
۶۲	۰/۲۲۷	۰/۲۹۱	۹۶/۶۴۴
۶۳	۰/۲۱۵	۰/۲۷۶	۹۶/۹۲۰
۶۴	۰/۲۱۳	۰/۲۷۳	۹۷/۱۹۲
۶۵	۰/۲۰۵	۰/۲۶۳	۹۷/۴۵۵
۶۶	۰/۱۹۰	۰/۲۴۴	۹۷/۶۹۹
۶۷	۰/۱۸۶	۰/۲۳۹	۹۷/۹۳۸
۶۸	۰/۱۷۵	۰/۲۲۴	۹۸/۱۶۲
۶۹	۰/۱۷۰	۰/۲۱۸	۹۸/۳۸۰
۷۰	۰/۱۶۸	۰/۲۱۶	۹۸/۵۹۶
۷۱	۰/۱۶۱	۰/۲۰۷	۹۸/۸۰۲
۷۲	۰/۱۵۳	۰/۱۹۷	۹۸/۹۹۹
۷۳	۰/۱۴۹	۰/۱۹۱	۹۹/۱۹۰
۷۴	۰/۱۳۸	۰/۱۷۷	۹۹/۳۶۷
۷۵	۰/۱۳۶	۰/۱۷۴	۹۹/۵۴۱
۷۶	۰/۱۲۴	۰/۱۵۸	۹۹/۷۰۰
۷۷	۰/۱۱۸	۰/۱۵۲	۹۹/۸۵۲
۷۸	۰/۱۱۶	۰/۱۴۸	۱۰۰

واریانس تجمعی و آلفای کرونباخ برای هر عامل ارائه شده است.

بر اساس تحلیل عاملی اکتشافی از ترکیب ۷۸ گویه پرسشنامه مدل راهبردهای مدیریت اثربخش رفتارهای

بر اساس یافته‌ها تمامی گویه‌ها از مقادیر بار عاملی بیشتر از ۰/۵ برخوردار بودند. در ادامه نتایج به دست آمده از تحلیل عاملی در ماتریس چرخش یافته به تفکیک با مقدار بارعاملی به دست آمده، ارزش ویژه، درصد واریانس، درصد

نام‌گذاری شده‌اند. همچنین در مقادیر ویژه، واریانس عامل‌ها نشان می‌دهد که توان پیشگویی این عوامل بر اساس مجموع درصد واریانس تجمعی عامل‌ها برابر با ۶۹/۱۴۸ درصد است.

آزمون‌های پایایی آلفای کرون باخ، پایایی ترکیبی (دلون گلدشتاین)، پایایی ضریب اسپیرمن و پایایی اشتراکی

وندالیسمی هواداران فوتبال مبتنی بر جغرافیای فرهنگی در تحقیق به ۱۶ عامل قابل تقلیل بوده است؛ بنابراین می‌توان چنین گفت که ۱۶ عامل به‌عنوان راهبردهای مدیریت اثربخش رفتارهای وندالیسمی هواداران فوتبال مبتنی بر جغرافیای فرهنگی شناسایی شدند که بر مبنای گویه‌هایی که در هر عامل قرارگرفته‌اند و با در نظر گرفتن مفهوم مشترکی که از این گویه‌ها برداشت می‌شود عامل‌ها

جدول ۶. ضرایب آزمون‌های پایایی مدل اندازه‌گیری تحقیق

مؤلفه‌ها	آلفای کرون باخ	rho_A	پایایی ترکیبی	میانگین واریانس استخراج شده
آموزش‌های مسئولین پرسنل ورزشگاه‌ها	۰/۷۶۸	۰/۷۷۰	۰/۸۶۶	۰/۶۸۴
آموزش هواداران و لیدرها	۰/۸۷۱	۰/۸۷۲	۰/۹۰۷	۰/۶۶۰
تدابیر ایمنی	۰/۸۴۷	۰/۸۵۴	۰/۸۸۵	۰/۵۲۶
عامل امنیتی	۰/۸۴۰	۰/۸۴۷	۰/۸۸۷	۰/۶۱۳
عامل انگیزشی	۰/۷۴۵	۰/۶۵۷	۰/۸۰۸	۰/۵۸۴
عامل جزایی	۰/۸۳۸	۰/۸۴۰	۰/۹۰۳	۰/۷۵۶
عامل حقوقی	۰/۷۳۱	۰/۸۴۴	۰/۸۱۸	۰/۴۷۵
عامل قانونی	۰/۷۲۹	۰/۶۹۵	۰/۶۷۶	۰/۵۴۴
عامل نظارتی	۰/۷۰۵	۰/۷۲۳	۰/۸۳۶	۰/۶۳۰
عامل‌های فرهنگی	۰/۹۰۳	۰/۹۱۰	۰/۹۱۹	۰/۴۹۱
رفتارهای سنجیده	۰/۷۵۸	۰/۶۶۰	۰/۸۵۴	۰/۷۴۵
فرهنگ ورزشی	۰/۷۰۶	۰/۷۰۸	۰/۸۷۲	۰/۷۷۳
مدیریت ارتباطات و روابط عمومی	۰/۸۵۱	۰/۸۵۶	۰/۸۹۳	۰/۶۲۶
مدیریت ایمنی اماکن و تجهیزات	۰/۷۷۷	۰/۷۷۸	۰/۹۰۰	۰/۸۱۷
مدیریت بحران	۰/۸۵۱	۰/۸۵۴	۰/۸۹۳	۰/۶۲۷
مدیریت راهبردی	۰/۸۸۷	۰/۸۸۸	۰/۹۱۴	۰/۶۳۹
مدیریت فرهنگ اجتماعی	۰/۸۰۸	۰/۸۱۵	۰/۸۶۷	۰/۵۶۷
مدیریت فرهنگ هواداری	۰/۷۷۳	۰/۶۰۷	۰/۷۷۷	۰/۵۴۲
مدیریت فنی و تخصصی	۰/۸۳۵	۰/۸۳۸	۰/۹۰۱	۰/۷۵۳
کارگروه‌های تخصصی و فنی	۰/۸۲۷	۰/۸۲۸	۰/۸۷۸	۰/۵۹۱
کانون‌های هواداری	۰/۹۰۵	۰/۹۰۶	۰/۹۲۵	۰/۶۳۸

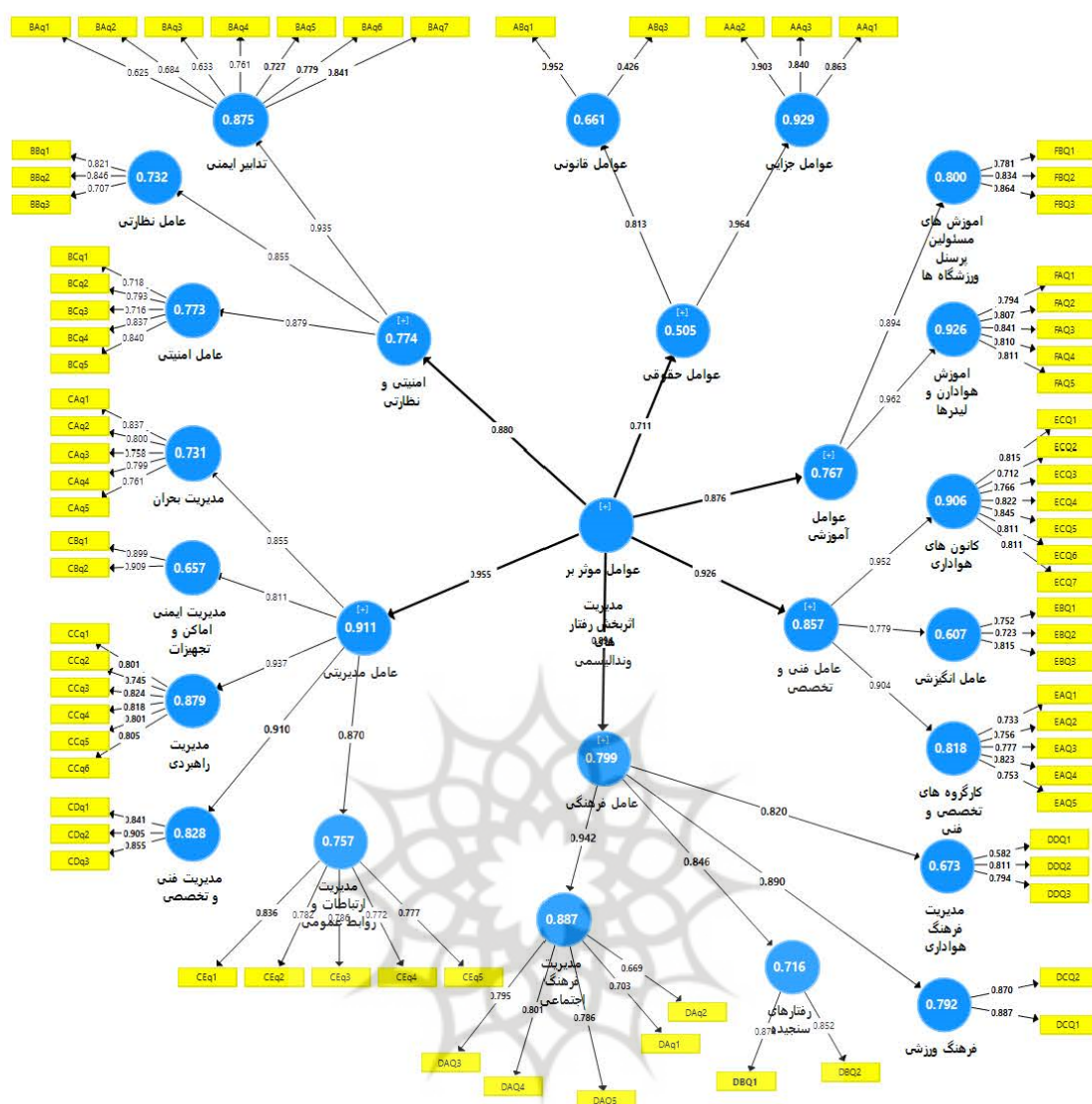
چهار آزمون پایایی، پایایی مدل مورد تأیید قرار می‌گیرد و اکنون می‌توانیم ادعا کنیم نتایج پژوهش ما به نمونه‌های دیگری از همان جامعه قابل تعمیم است.

همان‌طور که در جدول ۶ مشخص است در تمامی مؤلفه‌ها پایایی اسپیرمن برقرار است. همچنین مشاهده می‌شود که تمامی مؤلفه‌ها از CR بالای ۰/۷ برخوردارند و کلیه مؤلفه‌ها از پایایی اشتراکی بالای نیم برخوردارند و پایایی اشتراکی موردقبول واقع می‌شود؛ بنابراین بر اساس

جدول ۷. آزمون مقادیر CVCOM جهت بررسی کیفیت مدل

Q ² (=1-SSE/SSO)	SSE	SSO	
۰/۳۶۱	۶۶۳/۷۲۱	۱/۰۳۸	آموزش‌های مسئولین پرسنل ورزشگاه‌ها
۰/۴۷۰	۹۱۶/۳۴۴	۱/۷۳۰	آموزش هواداران و لیدرها
۰/۳۶۹	۱۵۲۷/۴۳۱	۲/۴۲۲	تدابیر ایمنی
۰/۴۱۴	۱۰۱۳/۳۸۲	۱۷۳۰	عامل امنیتی
۰/۲۰۴	۸۲۶/۱۲۰	۱۰۳۸	عامل انگیزشی
۰/۴۶۷	۵۵۳/۱۴۴	۱۰۳۸	عامل جزایی
۰/۳۱۲	۱۴۲۷/۶۹۰	۲۰۷۶	عامل حقوقی
-۰/۰۳۳	۷۱۴/۸۴۸	۶۹۲	عامل قانونی
۰/۲۷۹	۷۴۸/۰۲۳	۱۰۳۸	عامل نظارتی
۰/۴۵۱	۱۵۱۸/۵۷۱	۲۷۶۸	عامل آموزشی
۰/۳۷۶	۳۲۳۶/۸۶۱	۵۱۹۰	عامل امنیتی و نظارتی
۰/۳۸۳	۲۵۶۱/۹۶۰	۴۱۵۲	عامل فرهنگی
۰/۴۱۵	۳۰۳۳/۸۹۱	۵۱۹۰	عامل فنی و تخصصی
۰/۴۳۱	۴۳۳۱/۱۳۵	۷۶۱۲	عوامل مدیریتی
۰/۲۴۰	۵۲۶/۱۸۹	۶۹۲	رفتارهای سنجیده
۰/۲۹۱	۴۹۰/۵۰۶	۶۹۲	فرهنگ ورزشی
۰/۴۲۸	۹۸۹/۴۱۵	۱۷۳۰	مدیریت ارتباطات و روابط عمومی
۰/۳۷۷	۴۳۱/۴۲۳	۶۹۲	مدیریت ایمنی اماکن و تجهیزات
۰/۴۲۹	۹۸۷/۳۷۲	۱۷۳۰	مدیریت بحران
۰/۴۷۸	۱۰۸۲/۸۶۳	۲۰۷۶	مدیریت راهبردی
۰/۳۵۴	۱۱۷/۳۶۳	۱۷۳۰	مدیریت فرهنگ اجتماعی
۰/۱۵۳	۸۷۹/۵۲۷	۱۰۳۸	مدیریت فرهنگ هواداری
۰/۴۶۴	۵۵۶/۱۵۲	۱۰۳۸	مدیریت فنی و تخصصی
۰/۳۸۳	۱۰۶۷/۹۰۲	۱۷۳۰	کارگروه‌های تخصصی و فنی
۰/۴۹۹	۱۲۱۲/۲۹۶	۲۴۲۲	کانون‌های هواداری

در مدل اندازه‌گیری تمامی مقادیر CVcom به غیر از راهبردهای قانونی که از مقدار و کیفیت پایینی با توجه به سه مقدار ۰/۰۲، ۰/۱۵ و ۰/۳۵ برخوردار است در سایر راهبردها با توجه به مقادیر Q² از کیفیت بسیار بالایی برخوردارند. در نهایت مدل تحقیق به شکل زیر است.

شکل ۱. مدل عوامل مؤثر بر رفتارهای وندالیسمی در هواداران فوتبال مبتنی بر جغرافیای فرهنگی

بحث و نتیجه گیری

نتایج کدگذاری شاخص‌ها، مقولات و عوامل مؤثر بر پیدایش وندالیسم ورزشی در هواداران فوتبال مبتنی بر جغرافیای فرهنگی نشان داد که ۸ مقوله اصلی شامل عوامل فرهنگی، عوامل مدیریتی، شرایط محیطی، شرایط اجتماعی، زیرساخت‌ها، شرایط اقلیمی، رویداد و ویژگی‌های فردی و شخصیتی به‌عنوان عوامل اصلی مؤثر بر پیدایش وندالیسم ورزشی در هواداران فوتبال مبتنی بر جغرافیای فرهنگی وجود دارد؛ به‌طوری‌که عوامل فرهنگی با ضریب اهمیت ۹۵ دارای بیشترین ضریب اهمیت شنون بود.

همان‌طور که بیان شد رفتارهای وندالیسمی مختص یک رشته و یا کشور خاص نبوده و به‌طور تقریبی به‌عنوان یک معضل فرهنگی در اغلب کشورها وجود دارد (۱) و مدیران را با شرایط بحرانی روبرو می‌سازد که لازم است برای آن چاره‌ای بیندیشند. در همین راستا، یافته‌ها نشان داد که یکی از عوامل اصلی مؤثر بر پیدایش وندالیسم ورزشی در هواداران فوتبال را عوامل فرهنگی تشکیل می‌دهد. همسو با این یافته نتایج مطالعه عباس زاده و همکاران (۱۳۹۶) (۷)؛ گری کراف فورد (۲۰۱۸) (۱۰) و کوتو مانو و همکاران (۲۰۱۹) (۱۹) به نقش عوامل فرهنگی

برخاسته از فرهنگ خانواده و رسانه‌های جمعی در بروز رفتارهای هواداران مانند پرخاشگری تأکید می‌کند.

در این رابطه می‌توان گفت که فوتبال و فرهنگ، گونه‌ای از جامعه‌پذیری و فرهنگ‌پذیری نوجوانان و جوانان به‌ویژه نوجوانان پسر را در بردارد. هواداران فوتبال به‌ویژه هواداران نوجوان با توجه به حمایت از تیم محبوب خودشان با مفهوم هویت گروهی آشنا می‌شوند و قواعد زندگی گروهی در سطح همسالان و همبازیان را فرامی‌گیرند. دیوارنویسی‌های نوجوانان در سطح شهر که از یکسو مبین پیوند گروهی و از سوی دیگر فاصله‌گذاری مفهوم خود با دیگری است، نمونه‌هایی از شکل‌گیری مفهوم هویت گروهی در پناه فوتبال است (۲، ۱۶ و ۲۲). از نظر روان‌شناسان اجتماعی تغییرات فرهنگی از عواملی همچون تغییر محیط جغرافیایی، تغییر حکومتی- سیاسی و عامل جمعیت به وجود می‌آید لذا هویت هر ملت را باید در تاریخ و جغرافیای آن جستجو کرد؛ چراکه این دو از عوامل مهم هویت‌ساز هستند (۳ و ۱۷). حال آنکه رفتارهای وندالیسمی نیز می‌تواند از همین جغرافیای فرهنگی و عوامل موجود در آن نشئت بگیرد. در این راستا به نظر می‌رسد که مؤلفه‌هایی همچون فرهنگ عمومی جامعه متشکل از ارزش‌های فرهنگی، آیین و رسوم جامعه، شاخص‌های فرهنگی- هنری، رقابت فرهنگی و سطح فرهنگ

در بروز رفتارهای وندالیستی تماشاگران فوتبال مؤثر باشد.

به طور مثال این شاخص‌های فرهنگی خودش را در تفاوت میزان صبر تماشاگران در فرهنگ‌های مختلف نشان می‌دهد و با توجه به وجود پراکندگی‌های فرهنگی در کشور ممکن است برخی فرهنگ‌ها با میزان صبر کمتر زمینه بروز رفتارهای وندالیسم را افزایش دهد.

همچنین فرهنگ ورزشی و تیمی متشکل از نوع احترام به رقیب، فرهنگ تیم‌ها و باشگاه‌ها، عدم آموزش هواداران

به‌صورت سیستماتیک و عدم وجود فرهنگ ورزشی در جامعه؛ فرهنگ شهری متشکل از میزان نژادپرست بودن فرهنگ‌ها، فرهنگ و سنت‌های غلط در برخی مناطق و شرایط فرهنگی و مذهبی شهرهای صاحب تیم؛ رفتارهای هواداری متشکل از بها دادن به لیدرهای وندال از سوی باشگاه‌ها، به سخره گرفتن هواداران تیم ناکام توسط هواداران تیم برنده، شعارها و کلمات رکیک یا نژادپرستانه تماشاگران، حساسیت‌ها و تعصبات هواداران در خصوص تیم محبوب، تغییر رفتار هواداران در حین رویداد، اختلافات و پیش‌زمینه‌های قبلی با تیم‌های حریف، تصویرسازی‌های برترگونه به تیم‌های موردعلاقه، رفتارهای ناهنجار و تحریک‌آمیز هواداران فوتبال، سرخوردگی هواداران از نتایج تیم محبوب، رفتارهای غیر سازمان‌یافته، میزان وابستگی به تیم، کوچکی شهر و عامل سنت‌گرایی، اهلیت شهرهای ادبی و مذهبی، تاریخ شهر و هویت ملی و درنهایت مؤلفه قومیت متشکل از آداب، رسوم و سنت‌های حاکم بر شهرهای مختلف، خصوصیات فرهنگی و رفتاری خاص در شهرهای مختلف ایران، کشمکش قبلی بین دو شهر، نوع تشویق بومی تماشاچیان، زبان مشترک، قومیت و درگیری قومی بایستی مدنظر قرار بگیرند چراکه عوامل فرهنگی از آن‌ها تشکیل شده و در صورت نابهنجار بودن آن‌ها، احتمال بروز رفتارهای وندالیسمی در هواداران که در آن فرهنگ رشد یافته‌اند، افزایش می‌یابد. بر این اساس پیشنهاد می‌شود که مسئولان فرهنگی کشور با ارتقای مسائل فرهنگی به کمک رسانه‌ها و تقبیح رفتارهای نابهنجار فرهنگی زمینه بهبود وضعیت فرهنگ عمومی جامعه را فراهم سازند تا متعاقب آن، رفتارهای وندالیسمی در هواداران فوتبال نیز کاهش یابد.

یافته‌های تحقیق حاضر نشان داد یکی دیگر از عوامل اصلی مؤثر بر پیدایش وندالیسم ورزشی در هواداران فوتبال را عوامل مدیریتی تشکیل می‌دهد. نتیجه این تحقیق همسو

با نتایج تحقیق احمدی (۱۳۹۱)، بخارایی و همکاران (۱۳۹۴) و لارسن (۲۰۱۷) (۸، ۲، ۱) است. به نظر می‌رسد که علاوه بر مسائل و عوامل فردی و شخصی هواداران، عوامل مدیریتی مختلفی نیز وجود دارند که می‌تواند بر بروز یا عدم بروز رفتارهای وندالیسمی در هواداران فوتبال کشور مؤثر باشند. عوامل مدیریتی در سطوح مختلف قابل بررسی است این سطوح شامل: عوامل امنیتی- مدیریتی؛ عوامل مربوط به مدیریت باشگاه‌ها؛ و عوامل مربوط به حاکمیت و دولت و عامل مربوط به برنامه‌ریزی است. که ضعف در هریک از این عوامل در بروز رفتارهای وندالیسمی تماشاگران مؤثر خواهد بود.

در این راستا در سطح عوامل امنیتی- مدیریتی؛ می‌توان به مؤلفه‌های زیر اشاره داشت که هرکدام در بروز رفتارهای وندالیسمی مؤثر است.

این عوامل شامل: عوامل امنیتی متشکل از برخورد مراجع قضایی و امنیتی با تماشاگران در ورزشگاه، عدم تدابیر امنیتی بهینه در قبل- حین و بعد از رویداد، عدم نظارت بر تماشاچی توسط دوربین‌ها، نوع رفتار پرسنل امنیتی، تأثیر نیروهای انتظامی و امنیت استادیوم؛ مدیریت رویداد متشکل از عدم مبادی مناسب ورودی و خروجی هواداران به ورزشگاه، عملکرد مجریان برگزاری مسابقه، الگوهای رفتاری جوامع استان‌ها با توجه به سابقه حضور در لیگ، در انتظار گذاشتن تماشاگران جهت تهیه بلیت و ورود به ورزشگاه، بازار سیاه بلیت‌فروشی و فروختن صندلی، ضعف مدیریت برگزاری مسابقات است. همچنین در سطح بعدی مؤلفه مدیریت نامناسب در قالب مسائلی همچون کارایی مدیریت باشگاه مطرح است. انتقال بازیکن به تیم رقیب، نوع رابطه مدیران باشگاه‌ها با تماشاگران، عدم بها دادن به خواسته‌های هواداران، خرید بازیکن‌های بی‌کیفیت در تیم‌های فوتبال، سوء مدیریت در سطح ارشد ورزش کشور، عدم ثبات در مدیریت باشگاه‌های فوتبال،

سوءاستفاده از هوادار از طرف تیم‌های مردمی دولتی و تضییع حق تیم‌های شهرستانی از جمله این عوامل است. همچنین مؤلفه عوامل حاکمیتی و دولتی نیز به عنوان یک مؤلفه مهم و مستقل مطرح است. عواملی نظیر مدیریت شهری، سیاست‌های کلان حاکمیت، نگاه ابزاری سیاسیون و مدیران ارشد استان‌ها به فوتبال، مدیریت کشور و نظام آموزش و پرورش در سطح مربوط به عوامل حاکمیت و دولت می‌تواند در بروز رفتارهای وندالیسمی تماشاگران مؤثر باشد. به طور مثال تخصص مدیران در مدیریت ورزشگاه‌ها، مبانی تحصیلی و تخصصی لازم در مدیران فوتبال، عدم وجود مدیران متخصص و به‌طور ویژه ورزشی در سطح اول فوتبال، به‌کارگیری افراد غیرمتخصص در باشگاه‌ها و عدم توانایی در احراز امتیاز A در کنفدراسیون فوتبال آسیا از جمله عوامل است که بر روی رفتار هواداران تأثیرگذار خواهد بود.

عوامل مربوط به حاکمیت به سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری‌ها در زمینه فوتبال مرتبط است که متشکل از موارد زیر است: بودجه تخصیص داده از طرف دولت، توزیع نابرابر منابع مالی، تصمیمات سلیقه‌ای مدیران باشگاه‌ها در پیشبرد امور، تصمیمات نامناسب مدیریتی در خصوص تعویض مربیان موفق، نگاه جنسیتی به ورود هواداران و عدم اجازه ورود بانوان، عدم نگرش مثبت مسئولین و متولیان به موضوع فوتبال، عدم ثبات مدیریتی در سطوح فدراسیون فوتبال، عدم رفتار صادقانه با اساسنامه‌های فیفا و کنفدراسیون فوتبال آسیا و سیاست‌گذاری‌های نادرست از سوی دولت در خصوص باشگاه‌ها. درنهایت عامل مربوط به برنامه‌ریزی شامل عدم برنامه‌ریزی کمیته آموزش فدراسیون فوتبال روی رفتارهای هواداران، عدم برنامه‌ریزی مناسب جهت کنترل هواداران، عدم وجود طرح جامع در خصوص حرفه‌ای شدن فوتبال، عدم وجود سند راهبردی برای فوتبال از سوی وزارت ورزش و عدم وجود ترازنامه

مثبت در باشگاه‌ها اشاره داشت که مدیران سازمان‌های فوتبالی به‌ویژه مدیران ورزشگاه و مدیران برگزاری مسابقات فوتبال می‌توانند با دست‌کاری درست یا غلط آن‌ها، کاهش و یا افزایش رفتارهای وندالیسمی را موجب شوند. بر این اساس پیشنهاد می‌شود که مدیران سازمان‌های فوتبالی به‌ویژه مدیران باشگاه‌های فوتبال و ورزشگاه‌ها با ارتقای روابط خود با هواداران و تعامل مثبت با آنان و نیز ارتقای عملکردهایی همچون بلیت‌فروشی و جلوگیری از ایجاد بازار سیاه، شرایط و زمینه‌های بروز رفتارهای وندالیسمی در هواداران فوتبال را تعدیل نمایند.

در همین راستا مشخص شد که شرایط محیطی نیز یکی دیگر از عوامل اصلی مؤثر بر پیدایش وندالیسم ورزشی در هواداران فوتبال را تشکیل می‌دهد.

در مطالعه عباس‌زاده و همکاران (۱۳۹۶) نیز همسو با این یافته به نقش شرایط محیطی همچون یادگیری پرخاشگری و تحریک رسانه‌های جمعی در بروز خشونت در فوتبال تأکید می‌کند (۷).

در این زمینه می‌توان به مؤلفه‌هایی نظیر رفتار سلبریتی‌ها و ستارگان تیم‌ها همچون بازیکنان، مربیان و پیشکسوتان اشاره کرد. عکس‌العمل بازیکنان در مقابل تحرکات تماشاگران، پرخاشگری‌های بازیکنان در زمین‌بازی، حرکات اشتباه و ناجوانمردانه بازیکنان، مصاحبه‌های تحریک‌آمیز بازیکنان و مربیان قبل از بازی، عدم توجه مربی به درخواست هواداران در خصوص به‌کارگیری بازیکن، رفتار مربیان و عوامل تیم پس از باخت و عدم ورود بزرگان فوتبال در خصوص حقایق موجود در فوتبال از جمله رفتارهایی است که بر روی تماشاگران تأثیرگذار است. همچنین می‌توان مؤلفه فساد، رانت و لابی‌گری که خود متشکل از موارد و مسائلی نظیر صرف مبالغ قابل‌توجه در جهت پیش‌بینی نتایج مسابقات، جابجایی پول‌های نامتعارف در عرصه شرط‌بندی، عدم

شفافیت‌های مالی در باشگاه‌ها، شرط‌بندی‌های موجود، عوامل خارج از حوزه فوتبال، ورود افراد ناسالم به فوتبال، ارتباط ناسالم باشگاه‌ها با لیدرهای باشگاه، انتقال ارتباطات ناسالم از نیمکت به سکو و وجود ارتباطات ناسالم در فوتبال است، اشاره داشت که لازم است مدنظر مدیران باشگاه‌های فوتبال و ورزشگاه‌هایی که رقابت‌های فوتبال در آن‌ها برگزار می‌شود، قرار بگیرد و برای مدیریت هرچه بهتر رفتارهای وندالیسمی احتمالی هواداران دارای طرح و برنامه‌های مناسب باشند. همچنین، مؤلفه‌های دیگری مانند رسانه‌ها و عوامل انگیزشی نیز وجود دارند که می‌توانند در این امر دخیل باشند. انعکاس رفتار تماشاگران در رسانه‌ها، میزان نفوذ رسانه‌ها، نقش رسانه ملی و روزنامه‌ها در حساسیت‌زایی و حساسیت‌زدایی، پخش مستقیم بازی، توجه رسانه‌ها به تیم‌های خاص، القای فرهنگ نادرست ناکامی به جامعه از طرف رسانه‌ها، محبوبیت رسانه‌ها، فشار رسانه‌ها و مطبوعات، فضای رسانه‌ای تهدیدآمیز و ارباب علیه مدیران، عملکرد بد رسانه‌های محلی، تأثیر فضای مجازی در رفتارهای وندالیسمی، انعکاس غیرحرفه‌ای اخبار در رسانه و شکست‌ها و ناکامی‌های پی‌درپی تیم محبوب، از جمله مواردی است که از طریق رسانه ممکن است در بروز رفتارهای وندالیسمی تأثیر داشته باشد.

علاوه بر موارد محیطی اشاره شده انگیزه‌های هواداران و شرایط فردی آنان نیز از جمله عوامل مؤثر در بروز این نوع رفتارهاست. در مطالعه مددوویچ و کواچویک (۲۰۲۰) (۱۵) همسو بر این یافته بر عوامل فردی تأکید کرده‌اند. درمورد انگیزه‌های هواداران و شرایط فردی می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: تخلیه هیجانی تماشاگران به‌واسطه ناکامی، ناکامی از خواسته‌های شخصی، طردشدگی اجتماعی افراد، احساس مفید نداشتن خود در جامعه و نیاز به دیده شدن ازجمله مواردی هستند که در مؤلفه‌های فرعی عوامل انگیزشی می‌توانند موردتوجه قرار بگیرند. لذا پیشنهاد

می‌شود که مدیران باشگاه‌های فوتبال با توجیه بازیکنان، مربیان و لیدرهای باشگاه در راستای مصاحبه‌ها و حرکات تحریک‌آمیز، تلاش نمایند که زمینه بروز رفتارهای وندالیسمی هواداران ناشی از تحریک از طرف آنان را کاهش دهند. همچنین، پیشنهاد می‌شود که مدیران باشگاه‌ها و فدراسیون فوتبال کشور با تعامل مثبت و سازنده با رسانه‌ها و استفاده از پتانسیل‌های آن به منظور ارتقای فرهنگ بردوباخت، موجبات بروز رفتارهای وندالیسمی در هواداران فوتبال را کنترل نمایند.

در ادامه مشخص شد که شرایط اجتماعی و شرایط اقلیمی نیز از دیگر عوامل مؤثر بر پیدایش وندالیسم ورزشی در هواداران فوتبال را تشکیل می‌دهند. از نظر روک وود و اسپایچ (۲۰۱۷) (۱۹) برخی از شرایط اجتماعی در بروز خشونت فوتبالی به صورت عوامل خطری هستند که بایستی به آنها توجه ویژه شود. در این رابطه نیز می‌توان استنباط کرد که شرایط اجتماعی و حتی شرایط اقلیمی که شاید بیشتر مرتبط با همان شرایط اجتماعی حاکم در منطقه مورد سکونت یا رشد فرد باشد، در پیدایش وندالیسم می‌تواند نقش اساسی داشته باشد. بر کسی پوشیده نیست که شرایط و مؤلفه‌هایی همچون وضعیت اقتصادی، خانواده، شرایط حاکم بر جامعه و مشکلات اجتماعی موجود می‌تواند بر بروز یا عدم بروز وندالیسم ورزشی مؤثر واقع شود. به هر حال، در شرایط اجتماعی لازم است به مؤلفه‌های متعددی توجه نمود که شامل وضعیت اقتصادی متشکل از شرایط اقتصادی حاکم بر کشور، فقر اقتصادی و رفاهی در افراد؛ میزان درآمد مردم و هزینه‌های زیاد تماشای مسابقات؛ مؤلفه خانواده متشکل از فرهنگ خانواده، موقعیت خانوادگی افراد، وجود پدیده طلاق در خانواده‌ها، نقش تربیتی خانواده‌ها، اختلافات خانوادگی و روابط درون خانوادگی؛ مؤلفه شرایط حاکم بر جامعه متشکل از جمعیت جوانان شهر، نگرش اجتماعی، نقش تربیتی مدارس و

محیط‌های آموزشی، تأثیر مطالبات از جامعه و عدم تحقق آن مطالبات و شرایط سیاسی اجتماعی کشور اشاره داشت. همچنین پیرامون مشکلات اجتماعی متشکل از وجود فاصله‌های طبقاتی در کشور، عدم اشتغال جوانان و مشکلات مربوط به ازدواج آن‌ها، بایستی در برنامه‌ریزی‌های کلان به شرایط زندگی مؤثر بر رفتار و مشکلات روزمره در زندگی افراد توجه شود (۱۹، ۲۲، ۷ و ۱۱). همچنین، در زمینه شرایط اقلیمی بایستی مؤلفه‌هایی نظیر ویژگی‌های شهری متشکل از تفاوت‌های منطقه‌ای، وسعت و جمعیت شهر، دوری و نزدیکی از پایتخت و ویژگی‌های شهر؛ مؤلفه شرایط جوی متأثر از مواردی همچون شرایط جوی و شرایط جغرافیایی و در نهایت مؤلفه جغرافیای شهری متشکل از موقعیت جغرافیایی ورزشگاه‌ها، وضعیت جغرافیای زندگی افراد مدنظر قرار بگیرند. با توجه به موارد یادشده، پیشنهاد می‌شود که مسئولین امنیتی برگزاری رویدادهای ورزشی با مطالعه دقیق شرایط فرهنگی و اقلیمی محل برگزاری رویداد ورزشی خود را بیش‌ازپیش برای مقابله با مشکلات احتمالی هواداران آماده سازند. در نهایت، زیرساخت‌ها، رویداد و ویژگی‌های فردی و شخصیتی به‌عنوان آخرین عامل مؤثر بر پیدایش وندالیسم ورزشی در هواداران فوتبال شناسایی شد. در تبیین عوامل یادشده بایستی بیان نمود از آنجاکه هواداران ورزشی به هنگام تماشای رویداد ورزشی در محل استادیوم حاضر می‌شوند، نیازمند خدمات مختلفی هستند که در صورت نبود آن‌ها ممکن است با رفتارهای غیرمعقول و یا به اصطلاح وندالیسمی واکنش نشان دهند. برخی از هواداران از مسافت‌های دور و برخی هم یک روز قبل از رویداد در ورزشگاه حاضر می‌شوند بنابراین، ضروری است که همواره عوامل و مؤلفه‌های زیرساخت‌ها مانند مؤلفه‌های پشتیبانی و خدمات متشکل از مواردی همچون کمبود امکانات رفاهی در ورزشگاه، عدم سازمان‌دهی جایگاه تماشاگران، گرما و سرمای حاکم بر ورزشگاه در روز مسابقه،

عدم مناسب بودن و بهداشتی بودن امکانات ورزشگاه‌ها، سرویس‌های بهداشتی نامناسب در ورزشگاه‌ها، عدم وجود بوفه‌های مناسب در ورزشگاه‌ها، وسایل سرمایشی و گرمایشی، وسایل بهداشتی و آبخوری، علائم و تابلوهای هدایتی، حمل‌ونقل عمومی، مسیرهای دسترسی به ورزشگاه و پارکینگ خودروها را مورد توجه قرار داد.

مؤلفه زیرساخت تشکیلاتی متشکل از مواردی مانند مطلوبیت ساختار ورزشگاه است که بایستی مورد توجه قرار گیرد، درنهایت مؤلفه حمل‌ونقل شامل میزان در دسترس بودن ورزشگاه، عدم دسترسی مناسب به ورزشگاه‌ها، مسافت‌های طی شده هواداران از محل سکونت به ورزشگاه، زیرساخت‌های تجهیزاتی، تجهیزات و فناوری‌های ورزشگاه، کمبود تفریحات شهر، عدم به‌روزرسانی زیرساخت‌ها و امکانات ورزشی و فناوری ورزشگاه مدنظر مدیران اماکن ورزشی قرار بگیرد تا بتوانند با ارتقای وضعیت آن‌ها، احتمال بروز رفتارهای وندالیسمی از جانب هواداران را کاهش دهند. بر این اساس، پیشنهاد می‌شود که مدیران برگزاری رقابت‌های ورزشی و به‌ویژه مدیران ورزشگاه‌های کشور با ارتقای وضعیت زیرساخت‌ها و امکانات رفاهی استادیوم، زمینه کاهش بروز رفتارهای وندالیسمی از جانب هواداران را موجب شوند.

علاوه بر موارد یادشده، مسائل و موارد دیگری نیز هستند که به اهمیت و حساسیت رویداد برای هواداران مرتبط می‌شود چراکه به طور معمول در بازی‌های حساس و سرنوشت‌ساز رفتارهای وندالیسمی از سوی هواداران به‌ویژه هواداران تیم بازنده مشاهده می‌شود (۱۸، ۱۲، ۲۴، ۲۰ و ۱۳). در این راستا، لازم است که مؤلفه‌های قبل، حین و بعد از رویداد مورد توجه قرار گیرد. مواردی مانند عدم حرفه‌ای گری در سازمان‌دهی عوامل برگزاری مسابقات در خدمات‌رسانی، اهمیت رویداد و مسابقه، آگاهی هوادار از محیط پیرامون، عدم استفاده از فناوری‌های اطلاعاتی در

برگزاری رویداد، اتفاقات لحظه‌ای در ورزشگاه‌ها، تنش‌های حین برگزاری مسابقات، چالش‌های مربوط به مسابقه، تأخیر در برگزاری مسابقات، اشتباهات داوری در فوتبال، اهمیت نتیجه برای هواداران و جایگاه تیم در جدول می‌توانند راهگشا بوده و مدیران برگزاری رویدادها و نیز مدیران امنیتی ورزشگاه را یاری رسانند. بنابراین، پیشنهاد می‌شود که عوامل برگزاری رویدادها در بازی‌های حساس و پایانی مسابقات از نحوه سازمان‌دهی رویداد به صورت مطلوب و نیز استفاده از بهترین داوران در بازی اطمینان حاصل نمایند. همچنین، برخی از ویژگی‌های فردی و شخصیتی نیز وجود دارد که می‌تواند در رفتارهای وندالیسمی نقش مؤثری ایفا کنند و شاید مدیریت آن‌ها توسط عوامل برگزاری رویدادها اندکی مشکل‌تر از سایر عوامل باشد چراکه امکان دخالت مستقیم در ویژگی‌های فردی و شخصیتی هواداران وجود ندارد و بهترین راه مقابله با آن‌ها می‌تواند آموزش‌های فرهنگی و ارتقای سطح فرهنگ هواداری در آنان باشد. به‌هرحال، لازم است در این عامل نیز به مؤلفه‌های شایستگی‌های فردی متشکل از سطح سواد و تحصیلات مردم، عدم تجربه بودن در اجتماع بزرگ‌تر، مقوله هوش فرهنگی تماشاگران، تأهل و مجرد، بزه‌کاری و روحیه تأثیرپذیری توجه شود.

در واقع مؤلفه شخصیت که در بستر خانواده و جامعه شکل می‌گیرد و گسترش می‌یابد یک مؤلفه اساسی است که ویژگی‌های رفتاری را در افراد به بار می‌آورد به همین دلیل بایستی به خشم و خشونت نهاده‌شده در شخصیت فرد و ویژگی‌های روانی لذت از تخریب اموال عمومی توجه شود (۱۵). بر این اساس پیشنهاد می‌شود با استفاده از نظرات متخصصان روان‌شناسی، روش‌های مقابله‌ای با افراد پرخاشگر و هرج‌ومرج طلب شناسایی‌شده و زمینه مقابله با آن‌ها در رویدادهای ورزشی همچون فوتبال فراهم آید.

منابع و مآخذ

۱. احمدی، رحیم. ۱۳۹۱. بررسی عوامل مؤثر در بروز خشونت و پرخاشگری تماشاگران تیم فوتبال تراکتورسازی تبریز (از دیدگاه تماشاگران). پایان نامه کارشناسی ارشد. وزارت علوم، تحقیقات و فناوری - دانشگاه تبریز - دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی.
۲. بخارایی، احمد، شربتیان، محمدحسن (۱۳۹۴). تحلیل جامعه‌شناختی عوامل اثرگذار بر رفتارهای وندالیستی (مطالعه موردی: در کلانشهر مشهد). پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی. ۴ (۲)، ۴۸-۲۱.
۳. جوان جعفری، عبدالرضا؛ صفری، صادق. (۱۳۹۷). چالش‌های حقوق کیفری در مواجهه با اوباشگری تماشاگران فوتبال. مطالعات حقوق کیفری و جرم‌شناسی، ۴۸ (۱)، ۶۲-۴۷.
۴. شفيعی، شهرام؛ دیوبند، میلاد؛ مردانی، محمد علی. (۱۳۹۶). نقش پلیس در استادیوم‌های فوتبال و بررسی راهکارهای مواجهه نیروهای پلیس با تماشاگران. فصلنامه انتظام اجتماعی، ۹ (۲)، ۱۵۱-۱۷۰.
۵. صدرمحمدی، حسین؛ انصاری، حمید. (۱۳۹۶). عوامل مؤثر بر بروز وندالیسم در ورزش فوتبال در ایران، سومین کنفرانس سراسری پژوهش‌های نوین در حقوق و علوم اجتماعی، تهران. <https://civilica.com/doc/729215>
۶. صمیمی، محمدرضا، حسین کلاتتری خلیل‌آباد، عارف آقا صفری، (۱۳۹۵). الگوی مدیریت شهری در مقابله با وندالیسم شهری؛ نمونه موردی منطقه ۲۰ شهر تهران، نشریه مدیریت شهری، ۱۵ (۴۵)، ۵۶-۳۱.
۷. عباس زاده، محمد؛ سعادت، موسی؛ کبیری، افشار؛ عشایری، طاهرا (۱۳۹۶). بررسی جامعه‌شناختی عوامل مؤثر بر پرخاشگری در بین تماشاگران فوتبال فصلنامه پژوهش‌های انتظام اجتماعی، ۹ (۴)، ۳۳-۷۰.
8. Beedholm Laursen, R. 2017. 'Danish Police Practice and National Football Fan Crowd Behaviour. Dialogue or coercive force?' Soccer and Society 2017 (21 April): 1-16.
9. Brechbühl, A., A. Schumacher Dimech, O.N. Schmid & R. Seiler. 2017. 'Escalation vs. Non-escalation of Fan Violence in Football? Narratives from ultra fans, police officers and security employees.' Sport in Society 20(7): pp. 861-79.
10. Crawford, G. (2004). Consuming sport: Fans, sport and culture. Routledge.
11. Huddleston, W. (2021). Kicking off: Violence, honour, identity and masculinity in Argentinian football chants. International Review for the Sociology of Sport, 1012690220988651.
12. Knapton, H., Espinosa, L., Meier, H. E., Bäck, E. A., & Bäck, H. (2018). Belonging for violence: Personality, football fandom, and spectator aggression. Nordic psychology, 70(4), 278-289.
13. Kutomanov, S. A., Lipich, T. I., Borisova, O. S., & Pocheptsov, S. S. (2019). Football fans in the context of negative identity. Revista San Gregorio, 1(32), 189-195.
14. Leite, Â., Ramires, A., Costa, R., Castro, F., Vidal, D. G., & Dinis, M. A. P. (2020). Comparing psychopathological symptoms in Portuguese football fans and non-fans. Behavioral Sciences, 10(5), 85.
15. Mededović, J., & Kovačević, U. (2020). Sadism as a key dark trait in the link between football fandom and criminal attitudes. Journal of Individual Differences.

16. Newson, M., Bortolini, T., Buhrmester, M., da Silva, S. R., da Aquino, J. N. Q., & Whitehouse, H. (2018). Brazil's football warriors: Social bonding and inter-group violence. *Evolution and Human Behavior*, 39(6), 675-683.
17. Nielson Sports. Word Football Report 2018; The Nielson Company: New York, NY, USA, 2018; Available online: https://nielsen.com/wp-content/uploads/2014/12/Nielsen_World-Football-2018-6.11.18.pdf (accessed on 12 March 2020).
18. Paasonen, J. & M. Aaltonen. 2017. 'Does Finland Need an Entry-ban System for Football Matches (and Similar Public Events)? Examining the current state of regulation and security issues.' *Security Journal* 30(4): 1,064–79.
19. Rookwood, J., & Spaaij, R. (2017). Violence in Football (Soccer): Overview, Prevalence, and Risk Factors. *The Wiley Handbook of Violence and Aggression*, 1-12.
20. Schaap, D., M. Postma, L. Jansen & J. Tolsma. 2015. 'Combating Hooliganism in the Netherlands: An evaluation of measures to combat hooliganism with longitudinal registration data.' *European Journal on Criminal Policy and Research* 21(1): 83–97.
21. Sheykhi, R., Sharifiyan, E. (2017). Anger and Sabotage of the Football Fans and its Relationship with Quality of Service in a Sport Stadium. *Applied Research in Sport Management*, 6(2), 89-95.
22. Tikander. Juha, (2010) "Travelers and fan identities of the finish football fans", *social sciences of sport*.
23. van der Meij, L., Klauke, F., Moore, H. L., Ludwig, Y. S., Almela, M., & van Lange, P. A. (2015). Football fan aggression: The importance of low basal cortisol and a fair referee. *PLoS ONE*, 10(4), e0120103.
24. Van Ours, J. (2020). Common International Trends in Football Stadium Attendance.
25. Xygalatas, D. (2018). What fuses sports fans?. *The Behavioral and brain sciences*, 41, e221.

Identifying and analyzing the factors affecting the effective management of vandalism behaviors of football fans based on cultural geography

Mohammad Azadi¹ - Mohammad Hami^{*2} - Vahid Shojaei³

1. PhD Candidate of Sport Management, Sari Branch, Islamic Azad University, Sari, Iran 2,3. Assistant Professor of Sport Management, Sari Branch, Islamic Azad University, Sari, Iran

(Received:2021/6/13;Accepted:2021/8/30)

Abstract

Football provides us with an opportunity to study modern culture and society, in which the interaction between people is more based on the consumption of cultural production together. The purpose of this study was to identify and analyze the factors affecting the effective management of vandalism behaviors of football fans based on cultural geography. The present study was pragmatic according to paradigm, and mixed in terms of type of data used, and was exploratory-field research in nature, which was done with phenomenological and survey strategy. Also according to purpose the research method was applied. The statistical population of the study was the faculty members of the field of sports management, the directors of the football federation, national and international players and referees, 14 of whom were considered as the sample of the research in a non-probability, targeted and snowball method. The data collection method was in-depth and semi-structured interviews and questionnaires. Also, all football experts formed the members of the research sample in a quantitative part by determining the sample size of structural equations using the formula $5q < n < 15q$. 186 primary codes including 8 main categories and 41 sub-codes regarding the factors affecting the effective management of vandalism behaviors in football fans based on cultural geography were counted. Appearance and content validity in the form of CVR and CVR forms were confirmed by expert professors and the validity of the structure of the research tool. The results of research data analysis showed that the factors affecting the emergence of sports vandalism in football fans based on cultural geography included cultural factors, climatic conditions, personal and personality traits, social conditions, managerial factors, infrastructure, events and environmental conditions. It is suggested that using the opinions of psychologists and experts, methods for coping with aggressive and anarchist people be identified and the background to coping with them at sports events such as football be provided.

Keywords

Climate conditions, Cultural geography, Football fans, Paradigm, Vandalism phenomenon.

* Corresponding Author: Email: mohammadhami14@gmail.com; Tel: +989123218709